This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

B 196

KNIHOVNA·KR·HL·MĚSTA·PRA

Bought with the income of
THE
SUSAN A. E. MORSE FUND
Established by
WILLIAM INGLIS MORSE
In Memory of his Wife

Harvard College Library

-5 III 21
25 II 25
21

ÚVOD.

Všímal jsem si hned o začátku svých studií po archivech a bibliothekách i museích nápisů na deskách u rukopisů a knih, hesel pro památku zapisovaných do štambuchů, památníků. Netušil jsem, že mi odtud vyroste dosti značná sbírka těchto nápisů a že někdy nadejde chvíle, kdy je budu moci uveřejniti tiskem.

Nápisy tyto, hesla, tvoří zvláštní samostatný a posud nepovšímnutý oddíl v zachovaných dokladech literatury staročeské. Posud totiž poměrně málo pozornosti bylo jim u nás věnováno. Uvádím v I. dílu Bibliografie České Historie základní práce, kde autoři sbírali tyto nápisy a hesla. Vedle latinských sbírek
ěle a strojeně zpracovaných na př. od Ji-
› Karolida z Karlsberka (č. 4689) jsou to
nky: Ferd. B. Mikovec, Hesla Čechů a osob
rálovství české přijatých, Čas. Čes. Mus.

*

1855, str. 518-28, 1856, str. 81-90; Seydler K. V., Hesla Čechů, Lumír, 1865, str. 538-9; z Mikovcova článku opsána sbírečka: Hesla některých slavných mužů našich, Moravan, 1865, str. 86, 111; Teige Jos., Hesla slavných Čechů, Pam. Arch. XII. 1884, str. 562-3; Šmolík Jos., Památník Jindř. Dobřikovského z Malejova, tamtéž, str. 538-46; V. Brandl, Devise a hesla, Obzor XIII. 1890, str. 3-4; Hesla našich šlechticů, Opavský Týdeník, IX. č. 20; Jos. Vávra, Štambuch Br. Matouše Tita, krajana a spolužáka Komenského v Herbornu, 1611-2, Čas. Č. Mus. 1907, č. 1. Vedle nich celá řada drobných příspěvků na př. Lachs, Motto's aus dem sogen. schlesischen Wappenbuch aus der Zeit von 1575 auf der Breslauer Stadtbibliothek. Schlesiens Vorzeit IV. Breslau, 129, 233 atd.

Tyto nápisy a hesla zajímaly mne jednak svou symbolikou, jednak původem svým a také svou řečí a slohem. Mnohé z nich totiž přese vši vyumělkovanost a nucenou učenost mají ráz přísloví a úsloví, písní, popěvků, vtipů a zkušeností lidového původu. Shodují se některé skoro doslovně s písněmi staročeskými nábožnými i světskými, a i tam, kde má vliv předloha na př. latinská a řecká, myšlenka po česku jest procítěna a podána v rouše pořekadla, životní zkušenosti domácí, v úpravě českého přísloví, českého rčení, zkrátka i tu za-

jímá ráz a zpracování hesla původně latinského a pod. Označena jsou podobná hesla v této sbírce hvězdičkou (*) na začátku.

Nápisy, hesla, o něž tu jde, mají, jak známo, příbuznost s devisami, odznaky ze starší doby.*) Od druhé polovice XVI. století začalo se méně užívati devis, odznaků, jež zvláště od XIV. věku vlivem idey rytířství zvolili si jednotlivci na rozeznání a charakterisování od ostatních. Odznak podobný býval provázen obyčejně nějakým výrokem, který se týkal jednotlivce, charakterisoval osobu, zaměstnání, snažení majitele odznaku. Na př. dub kořenící ve skále (vyobrazení) s podpisem: Vždy trvá nepohnut. Obraz jest jakoby tělem a podpis jakoby duší devisy. Na př. na penězích odbojných stavů moravských z r. 1619 jest loď, okolo jejížto stožáru vine se réva; výrok pod obrazem: Pokud stojíš, budu se zelenati. Nebo: Kardinál Ditrichštein chtěl zobraziti všecka nadání, která založil, dal raziti peníz, na něm jabloň, s níž jablka leží na zemi, každé má nápis nějaké nadace. Výrok pod symbolickým vyobrazením: Množství mne učinilo chudým. Podobné tedy odznaky s nápisy byly oblíbeny od věku XIV.

Od stol. XVI. nebývají již obrazy při devisách. Za to však nastal nový zvyk, zaklá-

*) V. Brandl, Obzor XIII. 1890, str. 3-4.

dali si památníky (Stammbuch, album), do kterých již kresby a obrazy dávaly se také, ale spíše hleděl zapisovatel zachovati upomínku vymalováním erbu, znaku rodinného a výrokem nějakým, buď vtipným nebo vážným, kterým buď sebe, svůj rodinný znak, nebo majitele památníku charakterisoval. Vpisovaly se do těchto knih pamětních hesla.

Šlechtici, učenci, měšťané, zvláště ženský dorost šlechtický, dávali si do knih pěkně a tuze vázaných s ozdobnými deskami vepsati od přátel, známých, slavných lidí podpisy, hesla, průpovědi na památku. Kdo se vydal na cestu, zvláště studenti a jich průvodčí, vychovatelé, byli vždy opatřeni památníkem, aby se po návratu mohl těšiti a honositi podle podpisů, s kým se kdo stýkal, s kým styky přátelské a známosti navázal. Naši šlechtici a studenti přinášeli si pak z ciziny nápisy francouzské, italské, německé, španělské a sami se opičili podle cizích vzorů i vyplňovali stránky památníků českým majitelům rovněž cizojazyčnými nápisy, učenou latinou i bujnou vlaštinou a pijáckými, hýřivými pořekadly německými.

Záliby této využitkovali pak umělci a knihtiskaři. Vydávali tiskem šablonovité již památníky se symbolickými kresbami, rytinami, s podpisy více méně případnými, vybíranými obyčejně z klassiků, kde bývá po stranách nebo na straně protější nebo na celém listě vedlejším

ponechána mezera, čisté místo pro nápisy, hesla a malby. Pro šlechtice přidávány k tomu listy již s rytinkami, ozdobenými fafrnochy a heraldickou oblíbenou okrasou, s prázdným místem na erb, kdo si chtěl jej vmalovati. Jsou to na př. knížky, jež byly oblíbeny a rozšířeny také v českých zemích, s názvy: Joh. Posthii Germershemii Tetrasticha in Ovidii Metamor. lib. XV., quibus accesserunt Vergilii solis figurae elegantiss. et iam primum in lucem editae, s. l. (Francofurti), 1563, 12°. — Emblemata Andreae Alciati, postremo ac ultimo ab ipso authore recognita, imaginibusque vivis ac lepidis denuo artificiosissime illustrata, Francofurti, 1567, 12° (častokráte vydáno). —Anthologia gnomica, illustres veterum graecae comediae scriptorum sententiae, prius ab Henrico Stephano, qui et singulas latine convertit, editae, nunc duplici insuper interpretatione metrica singulae auctae, inque gratiam studiosorum, quibus et variae scutorum natalitiorum imagines libello passim insertae usui erunt, in hoc enchiridion Joh. Posthii Gemershemii collectae a Christiano Egenolpho, s. l., 1579. — Podobných formulářů byla vydána dlouhá řada ve druhé polovici věku XVI. a ve stol. XVII.

Cizí moda záhy zdomácněla také u Čechů aké jí využitkovali knihtiskaři naši. Upoňuji na zajímavé literární kuriosum, jehož

jediný známý výtisk chová bibliotheka Musea království Českého pod signaturou 63. E. 57. (staré tisky) s názvem: Album amicorum, to jest knížka, do kteréž mnozí a poctiví lidé, buď na památku v dobrém sebe připomínání, buďto také na bratrství a dobré přátelství, erby a merky své uměním malířským malovati dají, tak také i symbola svá a připovídky, s pěknými a pamětihodnými, buď z písem svatých, aneb mudrcův pohanských, vzatými sentencími vepsati dadouc, rukami svými vlastními v ní se podpisují. Nákladem Nykodéma Vostárka z Vacetína a v městě Hradci nad Labem, vytiskl v témž městě Jan Arnolt Lehnický, Léta Páně 1620, 4°.

Stalo se pak modou opatřovati i síně, jídelny, dvéře, okna, malby na stěnách, podobnými hesly, nápisy, jež se shodují s hesly, zapisovanými na památku do štambuchů. Uvedl jsem do této sbírky ukázku z hradu Opočna, jak je otiskuje v Hradech a zámcích šk. rada Aug. Sedláček, jenž v téže publikaci celou sbírku jich uveřejnil na místech vhodných. Všecky tuto vyčerpati i z jiných publikací nebylo účelem této sbírky, kde šlo napřed o nápisy v památnících.

Zvláštní skupinu nápisů a hesel tvoří poznámky a zahajovací nápisy na začátku knih úředních, zemských, městských a soukromých,

zvláště v Deskách zemských v jednotlivých knihách. Také tu by vzrůstal zvláštní objemný druh staročeských nápisů, jež by z míry rozšířily počet hesel v této sbírce. Jen pro příklad a ukázku, jak se tyto zápisy shodují s hesly ze štambuchů, vybral jsem některé ze sbírek, jež uveřejnili: A. Musil, Nápisy starobylé v některých deskách zemských král. českého r. 1576-1677, Čas. Č. Musea, 1842, str. 611; Sedláček Aug, Nápisy v kvaternu trhovém od r. 1576-8, Lumír XV. 1865, str. 222; Ferd. Menčík, Světozor, 1887, str. 803, O průpovídkách; V. Hájek, Přípisky na deskách gruntovních knih v XVI. a XVII. stol., Čas. Č. Musea, 1905, str. 518. Zásoba těchto nápisů vyplnila by opět jeden samostatný svazek. Zatím snad postačí vybraná ukázka.

Základ této první sbírky tvoří jednak skrovný materiál, sebraný v uvedených článcích tištěných, jednak mnohem hojnější materiál poprvé tuto uveřejňovaný z rukopisných památníků, jež se chovají v Museu království Českého. Pokud vím, nebylo posud čerpáno ze vzácných těchto památek. Nejdříve zasluhuje zvláštní zmínky (a upozorňujeme na tuto památku drahocennou) štambuch syna slavného hvězdáře Tychona Brahe, dále památník v úpravě sborníčku písní Anny Vitanovské z Vlčkovic a jiné památníky v biblio-

thece musejní. Ještě bohatější jest archiv musejní, v němž jsem čerpal z těchto památníků: Památníky dva Krištofa Vil. Haranta z Polžic, cís. generála, r. 1648 ad. — Památník Jana V. Kulíka, malíře, kolem r. 1651. — Památník Jakuba z Zinnenburka ze 2. čtvrti XVII. stol. — Památník Jana Gundakara Auerbacha v Jeně z let 1620-35. — Památníky Augustina de Bois, lékaře v Chebu (Frant. Lázních) z 2. pol. XVII. stol. — Památník Kašpara Reifa, cís. podčíšníka, 1610 ad. v Praze. — Památník Sigmunda Petra Feferiusa z 1. pol. XVII. stol. — Památník Vojtěcha Jana Lednického z Tollnštejna kol. r. 1650. — Památník Wolfg. Vil. Poppa, professora z Neuburku 1623 a d. — Památník Lamberta Richemia z Limburka 1597 a d. — Památník Jana Krémera, medika, kolem r. 1600. — Památník S. Volka a Ch. A. Holbecka 1580-1602. — Památník Kristiana Schentzlicha, právníka ze zač. XVII stol. — Památník Karla ze Žerotína, 1660-1. — Památník pergamenový z let 1610-1720. — Památník Reginy z Berndorfu, 1600-8. — Památník prof. Bellegera z 1. pol. XVIII. stol. — Památník Adama z Ecku z 1593-1620. — Památník Jiřího Gumpolsheimra, stud., 1609 až 1620. Vedle toho roztroušené lístky z památníků rozmanitých.

Váženému panu archiváři Musea král. Českého Václ. Schulzovi vzdávám upřímné díky

za nelíčenou ochotu, s jakou mne podporoval při studiu těchto památníků.

Podle přání redakce připojena jsou do sbírky také hesla, nápisy pro památku ze začátku věku XIX., z doby probuzení až asi do let padesátých. Jsou čerpána z podpisů k vyobrazením a z památníků vlastenců a buditelů, jež jsou chovány v bibliothece musejní. Jmenuji z nich zvláště několik památníků: Václ. Hanky, kam se zapisovali příchozí do Musea, dále památník Fr. L. Čelakovského (děkuji za laskavé svolení k otištění p. prof. drovi Jar. Čelakovskému) atd., jak vždy uvádím s letopočtem a s příjmením i, kde toho žádá význam, se srozumitelnou citací. Při abecedním pořadu, zvoleném z praktických důvodů, snad divně bude působiti, když vedle hesla u staročeského šlechtice čte se heslo osobnosti, známé z literární nebo politické historie české v první polovici věku XIX. Doufám však, že i tím se zavděčím, když vysvitne rozdíl mezi formou i obsahem myšlenek hesel ještě ve stol. XVII. a nápisů pro památku z ovzduší jiné doby, jiných názorů a jiných citů, jak je cítili a slovy pronášeli buditelé a vlastenci v první polovici věku XIX. Poněvadž pak nápisy z péra těchto vlastenců, snad všechny, poprvé se otiskují z originálů musejních, posud nepovšimnutých, lávám tuto, doufám, bezděky i příspěvek ocenění jejich činnosti a názorů, nenezají-

mavý často pro historika literárního i kulturního doby probuzenské. Zajímavý jest zejména památník Magd. Rettigové.

Bude-li vlídně přijata tato sbírka první, vydána bude i sbírka druhá, pro niž látka již jest připravena.

V Praze, dne 6. prosince 1906.

Č. Z.

NÁPISY

ZE STAROČESKÝCH ŠTAMBUCHŮ A PAMÁTNÍKŮ

AŽ DO DOBY PROBUZENSKÉ.

Nemůž po smrti živ býti, kdo živ jsa, nechce umříti. (1619.)
Nicolaus Achior Stražnicio-Moravus.

Naděje nezahanbuje. (1629.)
Mathaeus Americus Moravus.

Všecko pomine kromě milování Pána Boha. (1611.) *Jan Apollo Horažďovický.*

---

*Mlčím a doufám. (1631.)
Adam Bechyně z Lažan.

Věřím Bohu, žeť míti budu zde milostnú v nebi věčnú radost. (1604.)
Tobiáš Bechyně z Lažan.

Po Bohu a poctivosti rozmnožuje se mé štěstí; ač mé štěstí znenáhla kráčí, však přijde, když Pán Bůh ráčí. (1629.)

Jan Belvic z Nostvic.

---

*Jednou na vždy! (1649.)

V. Berka z Hovory.

---

*Všecko v Boží moci. (XVI. stol.)

Zbyněk Berka z Dubé a z Lipého.

Naděje má jest Kristus Pán. (1629.)

Albrecht Eusebius Beřkovský z Šebířova.

Kolik tisíckrát jsem pro tebe, má nejmilejší, mou službu prezendiroval, to mi věřte. (1631.) *Humprecht mladší z Běšín.*

---

*Poněvadž všichni musíme umříti, přejme sobě ne pozdní, ale slavnou smrt. († 1526.)

Václav Beyer z Lokte.

Připomínám Čecha, Lecha,
upřímný František Blecha. (1822.)

F. Blecha, numismatik, V. Hankovi.

---

*Musím pokračovati!

Bernard Bolzano.

Šťastným být a jiné blažit, to jest úkol člověka. *Týž.*

Pomoz, Bože, dejž štěstí. (1594.)
Bohuslav Bořita.

---

*Bůh má naděje. (1520.)
Ladislav z Boskovic.

---

*Synu, uč se podle mne ctnosti a tvrdé práci i zmužile snášeti proměny osudu. (1599.)
Tycho Brahe.

---

*Raději býti, nežli se zdáti. *Týž.*

---

*Ni moc, ni poklady, umění toliko žezlo věčně trvá. *Týž.*

Kdo chceš vlasti vděk si získat, přízeň doby nehledej. Dr. *Frant. Brauner.*

Já tebe miluju, to já vím,
a ty mne, to doufám,
jestli ty mne, jako já tebe:
to ví Bůh, a já ne.

Vídeň, 16. července 1810.

Brožek Franz
J. E. Doležálkovi.

Příteli drahocenný, Ty's zřídlo mé radosti,
planoucí Tvá láska vnadné mi plodí blahosti,
věkoletý budiž tento úvazek náš svatý,
v štěstí i trudu zůstaňmež přátelství vzor,
jsouce obapolně blahorodným citem jatí —
věnčen ač jest přítel můj výtečný Labor!
(1823.) *Leopold Edvard Brůžek.*

Což skrze umění svíci,
v mysli ustavně hořící,
písmem bude zachováno,
a budoucím dochováno,
to stane, dokud trvá svět,
sic vše mizí proměnou let. (XVI. st.)
Václav Březan.

Žádné radosti nejní v boji,
i žádáme býti v pokoji.
V Chotěboři, 26. září 1823.
Franz Březina
J. E. Doležálkovi.

---

*V Bohu síla!
Václav Budovec z Budova.

---

*Mne blaží živná víra = M(e) B(eat) A(lma) F(ides), začáteční písmena latského: Marcus Bydžovinus a Florentino.
Marek Bydžovský z Florentina († 161

Štěstí jest vrtkavé a nestálé,
míjí rychle a nenadále,
jak voda prudce běží a plyne:
tak život náš i s krásou hyne.
Kdož se v světě v štěstí kochá,
onoho věčného nechá,
přijde po zdejší radosti
do oné věčné žalosti;
neb rozkoš i všeliké zvůle
trvají jen do Boží vůle,
leta přijdou, to vše změní,
smrt všemu konec učiní. (1622.)

Matiáš Čechtický.

Jen svorný duch, velikost dá k mnohosti Bůh! *Fr. L. Čelakovský.*

Tentýž Tobě a Vlasti milé, břehu jak na Vltavském, takže u Něvy, volám: Slavia jen blaho mé! (1822.)

Fr. Lad. Čelakovský V. Hankovi.

Zvuk prázdný si lidé sami jsou a kvítky po-
různu:
s lidmi lidé jemný souzvuk a kytka vonná.

ucie a harmonie — základ hudby, základ
života.

ií života jsou krásná umění a moudrost.

*

Harmonii života, láska, přátelství, vlastenectví a ctnost. Doležálka, mistra v obojím seznal v krátkém čase.

Ve Vídni, 19. září 1822.

F. L. Čelakovský
J. E. Doležálkovi.

---

*Pro hříchy naše Kristus umřel. (XVII. st.)
Heřman Černín z Chudenic.

---

*Cesty Své, o Pane, ukaž mi (s vyobrazením slunce). (XVII. stol.) *Týž.*

---

*Spravedlivý trpí. (XVII. stol.)
Jan Karel Černín z Chudenic.

---

*Lépe jest padnouti mezi havrany, než mezi pochlebníky a utrhače; oni totiž jen mrtvé, ne však živé klovají. (1638.)
Týž.

Samým Pánem Bohem a s poctivostí rozmáhá se ve všem mém dobré štěstí. (1631.)
Týž.

Do třetího dne omrzí: déšť, ryba, host a žena. (XVII. stol.)
Mikuláš Dačický z Heslova.

---

*Ne všichni můžeme všecko a smrtí se rovnáme. Kdo stojí, hledíž, aby nepadl. (XVI. st.)

Týž.

Čech chce zůstat Čechem.

Vojtěch hrabě Dejm ze Střítěže.

Meč ohnivý — krásná žena, neb se to při ní znamená, jako by ze všech stran těla šípy, střely vypouštěla. (XVII. stol.)

Lukáš Dembinský z Dembině.

Kdo střídmý bývá, ten světu dlouho trvá. (XVI. stol.)

Jan Dentulin z Turtelšteina...

Láska a víra slovem, jak spolčila manžely svazkem, tak sobě věrně slovo držte a plaťte věno. Pro věno však žádný se nežeň; manželka začasté věrnější bývá bez věna, nežli s věnem. Vzal si mnohý bohatou, a měl sám dosti bohatství, přišlo to všecko obojí všecko na různo zboží. Nech ženy, byť měla statku na sta tisíce i více; není-liť upřímná, jestliže není milá. Byť byla babka zlatá a se šestmi vozívala koňmi, vem sobě radši chudou, choď raději pěšky — s mladou. Nic nepomůže babice, zlato nic, ani koňstvo k milosti; neb zlata láska nejí, ani se koňmi vozí. Může zlato, může i statek, může

pobrati všecko neštěstí, vždy tobě na tvém zůstane babka krku. Není chudým, manželku milou maje, není potřebným; Bůh, láska a dobrá naděje nouze nedá. Však žena jsouc i dobrá, jako nic bez muže nemůže, tak bez práce dobrá naděje málo zmůže. Ne na měšec, ale čest a na ctnost máš dáti pozornost; jestliže statku nemá, ctnost maje, není chudá. Bůh co a láska velí, tedy vem sobě, živ jsa pobožně; buď ženy své pánem, mil Bohu, mil i lidem.

Anonym v kvaternu trhovém vlasovém smluv svatebních 2. od léta 1672, č. 382. (Desky zemské království Českého.)

Dělte se, dělte, milí vy synáčkové, díly na rovné; nerovnost dobré přátely často vadí. Což Bůh dal, co rodič, toho hleď sobě šetřiti dlouho; drž, co držíš; napotom zdaž uhoníš co, nevíš. Což nachoval Stýskal, promrhat vše to může brzo Výskal. Ty ale s mírností veď sobě v bázni Boží. Své kdo mrhá, promrhá, vážen mezi lidmi nebývá, a k tomu posměšným jest také nouze chlapem. Ty tedy svého, co máš, to chovej, na jiné se nebezpeč. Sám co nemáš, jinší nic tobě darmo nedá. Tak mudr buď, nemudruj, Boha boj se, živ jsa pobožně, zůstaneš svým pánem, mil Bohu, též i lidem.

Anonym v kvaternu památním kar átovém 2. od léta 1677, č. 75. (De. zemské království Českého.)

Umřeš a nebudeš, na onen svět statku nevezmeš; živ jsa z milosti Boží, zřiď tvoje časně zboží. Kšafty dělej s rozumem, pamatuj na přátely věrné. Jest přítel věrný slušné památky hoden. Ty vzpomeneš statkem, vzpomenou na tě přátelé skutkem. Věčný dej, Bože, den, dí někdy přítel, Amen. Dítky milé, manželku milou měj předně na mysli; nech, co's jim povinen, dej, co jsi z práva dlužen. Svou duši hleď, by při tom zaopatřil, ať by v nebeských po smrti na věčnosti bydleti mohla stanech! Ne proto, že kšaft děláš, umřeš, ale že člověkem jsi; tak ani, kšaft kdo dělá, nehned umříti musí. A poněvadž lidský živobyt tak velmi nejistý, nečkej, až by těžká na tebe přišla nemoc. Mysli, nemoc rmoutí, věčné smrt, hrůza přichází; jest těžká věčné bázeň a hrůza smrti. Tuť kšaft pozdě děláš a co chceš, toho již hle nemůžeš, a dřív než dopoví, častěj zhasne člověk. Ty tedy časně opatř dům svůj, maje mysl pokojnou; přijda nemoc, na svou (nech všeho) mysli duši. A když smrt zavolá, bez hříchu jsa, šťastně umírá; ten strachu a žádné ten smrti hrůzy nemá.

Anonym v kvaternu trhovém olivovém kšaftův 6. od léta 1677, č. 266. (Desky zemské království Českého.)

Když kupuješ statky, nevybírej všechno : tobolky; námluvy, věř, trhové často do nou-

ze vodí. Plať, když čas placení, neplatíť tu výmluvy žádné: Nedáš?, dáti musíš; snad k tomu statky ztratíš.

Anonym v kvaternu památním zelenćm cyprysovém 4. od léta 1677, č. 393.
(*Desky zemské království Českého.*)

Piš a zapiš statky, však hleď, by se nestaly zmatky; drž slovo, sic by zmatek vzal sobě tobě snadno statek. Ouroky zbystra kroky dělají a mají roky krátké, neb nespí, neleží, vždy neustále běží. Statky hryzou a žerou, necháš-li, dokonce je shltnou; půjdou pryč v krátkých svršky i statky časích. Ty jsa múdr nemudruj, líp mít nedostatky se statky, býti malým pánem, líp nežli nouze chlapem.

Anonym v kvaternu větším zápisném zlatém 4. od léta 1676, č. 109.
(*Desky zemské království Českého.*)

---

*Had pohromou hada zisku nabývá.
(XVII. stol.)
Šebestian Dinnes Lounský.

Všecko s vůlí Boží! (1649.)
Maxim. knížc z Ditrichšteina.

... Pokračuj jen dále
a tvé milé jméno

veleslavně bude
od potomků ctěno.
(1818.) *J. Dlabač V. Hankovi.*

Protož, Čechu, bratře milý,
mým přítelem v každou chvíli
zůstaň a mne tak miluj!
Jak já tebe s šetrností
vždy ctím i tvé vzáctné ctnosti,
ode mne se neuchyluj.

Dne 5. října 1814.

Bohumír Jan Dlabač,
kanovník premonstrátský,
strážce knihovny Strahovské
J. E. Doležálkovi.

Když před lidmi stojíš, na to šestero pilně pozor dej: Spoj nohy, též ruce slož, hlavu spříma drž, ústa zavírej, odpovídej střídmě na všechno, což se dotáží.

J. Dlask,
krajský úředník Kouřimský
J. E. Doležálkovi.

Vřeť každému srdce po jazyku svém! (Dalimil.) *Jos. Dobrovský.*

Dobrojomu dobraja i pamiat. (1819.)
Jos. Dobrovský V. Hankovi.

— Dobrý svůj jazyk plodí,
nevinný o svém jazyku nerodí.
— Země jest máti každého,
kdož jí nepřeje, nemám ho za šlechetného.
(Dalimil L. 67.)

V Praze, 7. srpna 1824.

Jos. Dobrovský F. L. Čelakovskému.

Velmi jestiť věc ohavná, proklatá, také nemravná,
když se žena drží meče, muž přede a ona seče.
(XVI. stol.)

Jan Dobřenský z Dobřenic.

Doufej silně v Boha, modli se a boj se Boha.
Neb Bůh žehnává, kdož se jeho vůli podává,
když Bohu někdo věří, vždycky se dobře daří.
(XVII. stol.)

Petr Dobřenský z Dobřenic.

Bázeň Hospodinova jest počátek moudrosti. (1632.)

Zikmund Bukůvka Dobřikovský z Malejova.

Ve všem mém zarmoucení
Pán Bůh jest mé potěšení. (1624.)

Bořek starší Dohalský z Dohalic.

---

*Časové se mění a my se měníme s nimi. (1630.) *Týž.*

Čiň, co čiň, prohlídej k konci. (1624.)
Mikuláš Bořek Dohalský z Dohalic.

Žádné štěstí stálé není,
rádo se v neštěstí mění,
neb:
štěstí se v neštěstí mění
a tak jedno druhé honí. (1624.)
Stanislav Bořek Dohalský z Dohalic.

---

*Doufám, pokud dýchám. (XVII. věk.)
Václav Bořek Dohalský z Dohalic.

Buď jak buď, vždy ňák bude;
nebude-li líp, ale hůř bude. (1624.)
Václav mladší Bořek Dohalský z Dohalic.

---

*Děj se vůle Boží. (XVI. stol.)
Smil z Doubravic.

Chraň sebe, braň svoje, zastaň zmužile
vlast českou a jazyk svůj:
Toť příkaz Boží, toť příroda velí,
k tomu dopomóže pán Bůh můj.

Ve Vídni, 5. máje 1820.
Jos. Doubravský (Dobrovský)
J. E. Doležálkovi.

Přátelské památce! (1854.)
Frant. Doucha V. Hankovi.

Kdo jsi Čechem, prosím za to,
miluj vlast svou víc než zlato,
česky mluv a česky piš,
od všech vlastenců pochvalu zviš.
Ve Vídni 14. srpna 1811.
Jan Křtitel Tadeáš Drtina,
měšťan Lounský,
J. E. Doležálkovi.

Ty kterýž povědom srdečných skrytostí,
patříce na všecky skutky z vysokosti:
hromovládný pane, uděl mi naučení,
jak bych ušel těžkému trápení,
ukrutné Ládině. By víc netrápila
a ohněm hořícím srdce nepálila.
Ty svou silnou rukou můžeš mne zachovat,
Ať koho miluji, musí mne milovat.
Vídeň, 25. srpna 1810.
Jan Václav Drtina Lounský
J. E. Doležálkovi.

Těžko hledět, když oči zaváží. (1630.)
Elias Dřevědřevohostický.

Pán Bůh jest má naděje a ten, kdož mi co dobrýho přeje. (1607.)
Bohuslav Elsnic z Elsnic.

V práci útěcha, spokojenost, bohatství, svoboda, moc. *Jos. Erben.*

Potud národ svůj, pokud šetří svých památek. *Karel Jaromír Erben.*

---

*Napřed zkusím, potom pochválím. (XVII. stol.) *Lazar Erker z Schreckenfelsu.*

* *
*

Z památníku Zikmunda Fefferiusa.
1. polovice XVII. stol.

Melancholie, ach což trápíš mne, sužuješ těžce mé smutné srdce, o přestaň, přestaň té ukrutnosti, polituj aspoň mé upřímnosti.

Ach což jest platné, ach což spomůže mé milování, když možné není toho dojíti, tím se těšiti, pročež bych raději volil umříti.

Recompens pak zas mám na každý čas, tomu se těším, že bohdá uzřím, že ta bohyně při své osobě mně v své recomendací míti bude.

Nic mi těžšího v tom světě není, jako s tou vzácnou dámou loučení a že tak její vzácné jméno poněkudž musí bejt tajeno.

Jejížto způsob, také diškrecí, brání mé další correspondencí, velíť mi, aby ji v tejnosti miloval, sloužil vždy upřímnosti.

Vzhlédne-li pak kdy očičko její, v té krásné tváři, barva se mění, že služebníka svého vidí, kterémuž se co poručit stydí.

Když pro neštěstí milosti nemám, při mé vrchnosti jí sobě žádám, její poddaný vždy zůstávati, svou krví chci obedirovati.

Za šťastného se já v každém čase a s tím milovat, budu pokládat, když budu moci ten fábor dostati, její pentličku, střevíček líbati.

Adio in fama, kterážto sama života paní, dědičná, milá, již já se cele odevzdávám, služebník její do smrti zůstávám.

Aliud (Jiná).

Jaké lamentirování,
začnu v mém stálém vzdychání,
pro žalost, jenž nenadále
na mně přišla chvíle malé.
Ukrutná Venuše svého
syna nelitostivého
proti mně jest popudila,
a mé srdce zapálila.
Takže kdekoliveˇk patřím,
všudy mé bolesti uzdřím,
všudy zármutek s žalostí
a vspomínání v tesknosti.

Však kdo jest příčina toho,
že musím snášet tak mnoho,
žádný než má nejmilejší,
po níž toužím v čas nynější.
I kýž mohu štěstí míti,
bych jí mohl vždycky sloužiti,
tuť by smutné naříkání
pominulo bez přestání.
Ej, růžičko nejkrásnější,
holubičko nejvzáctnější,
vzhlédněte na mne smutného,
potěšte zarmouceného.
Vzdychání mé bez přestání
bude trvat do skonání,
jestli milosti nedojdu,
žalostně do hrobu půjdu.
Smutný však vždy naději mám,
že najdu to, čeho žádám,
nebudu více truchliti
a své srdce kormoutiti.
Bohové z milosti nyní,
Amor, Venus, také jiný,
mně ku pomoci přispěšte
a v mé paměti mne mějte.
Dokudž nepříde ta chvíle,
na niž očekávám mile,
abych zármutku zproštěný,
byl zase obveselený.

Láska jest ve všem světě známa,
láska všecky věci přemahá,
láska mnohého zarmucuje,
však kdybych všecken svět měl,
protož bych s ní zápasiti chtěl.

— —

Miluji jedno srdce, závidí mi mnozí, to všecko jejich daremný, když jest v tom vůle Boží.

Nemožná milost, nevyplněná žádost a daremné myšlení, nad to tři v světě nic bláznivějšího není.

Kdyby bylo všecko nebe papírem, všecky vody inkoustem, tolik písařů co na nebi hvězd, ještě by nevypsal ženskou lest. — Přípisek proti tomu: Za to ty čistě v hrdlo lžeš, ani se neoblízneš, milá hubo.

By srdce lidské sklenné bylo, všecko by se v něm spatřilo. A. 1643, 4 Maii.

Urozenost, krása, umění,
za nic nestojí, když peněz není.

Pán Bůh má naděje a ten, jemuž mé srdce dobrého přeje.

Bůh jest má naděje.

Svornost, láska, ctnost a pokora, to má milost u lidí i Boha.

Štěstí, ač nespěšně kráčí, však musí, když Pán Bůh ráčí.

* *
*

Co je do lahodného mluvení, když v srdci upřímnosti není — odejda od tebe všecko jinak promění.

Kalendář s poznámkami z r. 1604.
(*Flajšhans: Knihy české v knihovnách švédských a ruských, 1897, str. 21.*)

Ve všem se Pánu Bohu svému poroučím. (XVII. stol.)

Fridrich Frokštein z Načeslavic.

Prostřední štěstí nejlepší.

Jiří Funk z Olivetu (za Rudolfa II.).

---

*Dobře čině, nikoho se neboj! (XVII. stol.)

Matěj hrabě Gallas de Campo.

[arná jest zloba beze sil. *Týž.*

---

*Ne jinou zbraní, modl[illegible] světě známa,
branní; kdož modlitbou se o[illegible]ná,
bou se ohražuje, s modlitbou[illegible]
(1630.) [illegible] měl,
Abraham Gersdorf z Ge[illegible]

---

*Nadějí lepšího osudu se kojím. [illegible]to

*Nemožno zoufati, když Kristus jest vůdcem a heslem Kristus. (1629.)
Štěpán Gersdorf z Gersdorfu.

Varuj se štědrosti bez rozumu. (XVII. stol.)
Bohuš Glaubic z Bučiny.

---

*Svítilna nohám mým slovo Tvé, pane.
Jakub Granovský z Granova (za Rudolfa II.).

Raději žalář a okovy, než volnost otroka.
Julius Grégr.

---

*Vím, že Vykupitel můj živ jest. (XVI. stol.)
Jan Albín z Greifenberka.

---

*Krví založena jest církev, krví vzrostla, krví konec bude. (1611.)
Florian Griespek z Griesbachu.

Bůh jest má nad a prací.
ahej zlé dobrým.

Svornost, lárvalá práce všecko zmůže.
milost u lidí.
Neschůdná není ctnosti žádná cesta.
Týž.

Št
Pár

---

*Těžkostí k radosti. (XVI. stol.)
Pavel Grill z Grillova.

Peníze a zlaté moje, zjednáš sobě zrádce, traviče, mordéře, žháře, křivého svědka, soudce křivého, svůdnici — ale nezjednáš sobě dobré svědomí, štěstí a Boží požehnání. (XVII. st.)
Vilém Grill z Grillova.

Žádná rada ani rozum nepomůž', když koho věrná láska a milost přemůž'.

V milosti spím, a vod milosti neupustím, až se probudím.

Buď jak buď, mému srdci nelze odtud.
Vít Hynek z Grunova.
(*V. Flajšhans, Č. Č. Mus. 1905. str. 299.*)

'okora vysoko staví.
Krištof Guarinoni, lékař Rudolfa II.

---

*

Ve všem mém zarmoucení rač Pán Buoh býti mé potěšení. (XVI. stol.)

Krištof Güttel,
na desce knihy Mnichovohradišťské.
(*Hájek.*)

Když srdce stejnou lásku najde k umění a k vlasti, obejme přátelství nás v nekonečné slasti! (1837.)

Ed. Gurk († v Jeruzalemě) V. Hankovi.

Já miluji, netoužím; kde přijdu, tu slouží, kde voběd, tu milá; kde večeře, tu jiná. (1623.) *Bartoloměj Hájek.*

V štěstí nedoufám, v neštěstí nezoufám. (1624.) *Adam Hamza Bořek z Obědovic.*

Já miluji, nezjevím; zjeví-li Pán Bůh, to nevím. (1624.)

Jan Hamza Bořek z Obědovic.

Národy nehasnou, dokud jazyk žije.

Václav Hanka.

---

1. Přízeň mocná! tys cos nebeského,
když se hodnému v dar dostaneš;
často ale tropíš mnoho zlého,
často neučinnou ostaneš.

2. Tebe pod jhem drží vrtké štěstí,
ježto zřídka v sadě Zásluhy
kvete, Náhoda je klestí
pochlebníky majíc za sluhy.

3. Často, často tropíš mnoho zlého,
když tě nešlechetník uchvátí,
tu se mravnost chybí cíle svého
blahost svornou z kořen vyvrátí.

4. Jako símě vsato mezi trní
často neučinou zůstaneš,
urodného žel! i práce zrní,
když se takovému dostaneš.

5. Bohům vrovnat se však zemšťan muže,
když tě mocná ctnému udělí,
pokvetou, kde prve hloží, růže,
kde prv trudnost, znikne veselí.

6. Pravda vzejde jako duha stkvoucí,
pověru a temnost porazí,
přešťastného rodu prosba vroucí
hvězdnou oblohu vždy prorazí.

7. V letopisích ctnosti jeho jméno
nesmrtelné slávy nabude,
od potomků pozdních bude ctěno,
když i památky z nás nebude!

Ve Vídni, 17. července 1814.

V. Hanka
J. E. Doležálkovi.

Ve všem mém předsevzetí Pán Bůh rač mně dáti štěstí a mej duši k spasení, mejm přátelům ku potěšení. (1639.)

Jan Rudolf Harant z Polžic.

Bez vůle Pána Boha mého, nestane mi se nic zlého! (1631.)

Jan Rudolf Harant z Polžic.

---

*Ctnost jako slunce se stkví.

Krištof Harant z Polžic.

---

*Toužím po Bohu a ctnosti. (1649.)

Jaroslav z Hasenburgu.

Čiň dobře a právě a neboj se žádného. (XVI. stol.)

Václav Haugvic z Biskupic.

Jen úctu práva! A vlasti zkvete sláva!

Matěj Havelka.

Přislibujte si mně, poroučejte si mně, vyhrožujte si mně, předce zrádcem (Němcem) nebudu. Barva moje červená a bílá, dědictví mé poctivost a síla. Jděte domů (Věřte, Něci): Já jsem Čech. Ha! já jsem Čech. N popustíme! *Karel Havlíček Borovský.*

Miluj rád, kdož tě miluje,
tebe ve ctném následuje.

V Praze, 11. října 1811.

Jan Tomáš Helcel
J. E. Doležálkovi.

Přítele třikrát s tebou mířeného se varuj a vystříhej. (XVI. stol.)

Karel Hcld z Kementu.

Pán Bůh štěstím vládne, místo panny Sybilky Elišky z .... dá mně. (1631.)

Diviš Markvart Henigar z Žeberka.

Všech dnů let našich jest let sedmdesáte, aneb jest-li kdo silnějšího přirození, osmdesáte let; ajta! což nejzdárnějšího v nich jest — práce a bída: a když to pomine, tožť ihned rychle zaletíme. (1636.)

Jan Hermon, exulant.

---

*Mužně čiň! (1603.)

Václav Ples Heřmanský ze Sloupna.

Upřímnost u Boha pravá ctnost!

Radslav Hlavsa z Liboslavě
(za Ferdin. II.).

---

*Dobrou vírou, dobrou pověstí, dobrým svědomím. (1613.)
Zdeněk hrabě z Hodic a z Olbramovic.

---

*Po mračnu slunce. (XVII. stol.)
Zdeněk hrabě Hodický z Hodic.

V štěstí mnoho přátel se najde, v neštěstí málo a pořídku. (XVII. stol.)
Stanislav Hof z Kantorova.

Na rozžehnání
vím na mé zdání
malý dar. Ale
sám se ti v cele
zanechám pevně.
Den pomni zjevně! (1598.)
Theodor Hof z Kantorova.

Trpím mile, čekám chvíle, čeho čekám, Bůh dá, dočkám, věc Bohem souzenou nezmeškám. (1631.)
Bernart Hochhauser z Hochhausu.

Mol v drahém rouše,
živá ryba na suše:
vlk mezi kozami,
žák mezi pannami:

kozel v zahradě,
Němec v české radě:
můž tomu každý rozuměti,
že ty věci bez shody nemohou býti.

Ve Vídni, 11. srpna 1814.

Thcodor Hök
J. E. Doležálkovi.

Miluj věrně ženu svoji,
ač chceš býti u pokoji.

V Praze, 4. října 1814.

Theresie Hölzel
J. E. Doležálkovi

Obrazenstvo naše rovná se ctnosti; obě svou odměnu chovají v sobě. (1821.)

Frant. Horčička, malíř, V. Hankovi.

Pán Bůh a čest můj klenot jest. (1661.)

Marketa Frant. Horecká.

Ženu sluší milovati, ale toho na sobě nedati jí znáti. (XVI. stol.)

Petr Horecký z Horky.

Ve všem mém zarmoucení čekám od Pána oha a od svý nejmilejší potěšení. (1609.)

Jindřich Hornatecký z Dobrovic.

Buď živ Bohu a bližnímu. (1579.)
Trápení*) přidává rozumu. (1579.)

Matouš Hraběšinský z Hraběšína,
na desce knihy Mnichovohradišťské.
(*Hájek.*)

---

*Ohlížej se po konci!

Joachim z Hradce.

Česko má slávnu minulost i v živej pameti i na pyramídách svojho stavitelstva zapísanú. Slovensko má minulost len ako seň a budúcnosť ako nádeju a vjeru. Česko a Slovensko musí sa objať v lásce slavjanskej jako sa objímá minulosť a budúcnosť. (1844.)

Sam. B. Hroboň V. Hankovi.

---

*L*áska srdci Tvému, příteli, blažící popřejž útěchy,
*A*bys si utišený, sám každého získal lásky!
*B*ohem pomni, jestiť přítel nešťastnému laskavý —

---

*) Vexatio dat intellectum. Položeno s latinským tímto originálem jako motto (Trápenie dává rozum) k Mantuanově vydání Frantových Práv, v Norimberce, 1518. Viz v úvodě tohoto prvotisku od Č. Zíbrta, nákladem České Akademie, 1904, str. XXIII.

Okřejícímu laskavostí věrného přátelstva. Radost působě jiným, radosti nabudeš svý! (1819.) *Jan N. Hromádko.*

Nestálé jsou dívčičky, vrtí se na mysli vždycky. A zprosta nižádná žena stálého úmyslu nemá. (XVII. stol.)

Arnošt Hrzán z Harasova.

Znej sebe sám! (XVI. věk).

Matěj Hutský z Křivoklátu.

Pán Bůh smutná srdce těší, mne má ze všech nejmilejší. (XVI. věk.)

Šimon Hutský z Křivoklátu.

---

*Ctnost vše krotí. (XVI. stol.).

Jakub Chimarrhaeus, probošt Litoměřický. († *1614.*)

Bůh a vlast! —
Kdeže toto krásné dvojí
ve dvou srdcích se uhostí,
tamť i láska s upřímností,
přítel s přítelem se pojí!

V Hradci Králové 1. ledna 1826, Jos. Chmela F. L. Čelakovskému.)

Věnce zdobné, věnce slávy, kyniž vlast Tobě, Věnceslave, mně Tvoje přátelství. (1818). *Jos. Chmela V. Hankovi.*

Dnešní den 's nám přines velké vděky, zřel jsem otců, reků českých dávné věky: jak v těch dávných rúnech jestiť psáno, že, co slavné, vezdy ku zkáze jest dáno, nemni, že já den dnešní zapomenu, rúny klesly, vděky k tobě však až na věky slynu. (1846.)
Prokop Chocholoušek (památka na Waldek).

---

*Kdo vytrvá, zvítězí. (1578.)
Albin z Choltic.

---

*Moje štěstí dřímá, až přijde čas, probudí se. (1629.) *Václav Chomut z Harasova.*

Kdo Bohu svěří, ten dobře staví. (1601.)
Karel Chotek z Chotkova.

Nikdy slunce nezašlo, aby opět nevyšlo. — Vlasti zpěv, vlasti krev!
Boleslav Jablonský (Karel Eugen Tupý).

Všecko na čas, pravda na věky!
Týž.

---

*Snášej, co změniti nelze. (1649.)
J. Jakartovský ze Sudic.

---

*Štědrost — svědkem přátelství. (XVI. stol.)
Kristof Jandorfer z Jandorfu...

Pán Bůh a čest — můj klejnot jest. (1631)
Kristof Janovský z Janovic.

Vše jen ku chvále vlasti a krále!
Alois Jelen, hudební skladatel.

---

*Pomocí nejmilostivějšího, svrchovaného Boha. (= D. O. M. A. t. j. Dei Optimi Maximi Auxilio). (XVII. stol.)
Přibík Jeníšek z Újezda.

Pěknou zamiluješ brzy, škaredá snadno omrzí. (XVII. stol.)
Jos. Jestřebský z Jestřebic.

Nemůžeme všichni všeho,
zvlášť, kdo se neučil čeho. (XVII. stol.)
Valentin Bern. Jestřebský z Jestřebic.

Není chudým, manželku mající, není po
ebným, Bůh, láska a dobrá naděje nouze
dá. Bůh a co láska velí, tedy vem sobě, živ
pobožně, buď ženy své pánem, mil Bohu,

tak i lidem. Však proto že's pánem, nemusíš na to mysliti nikdá, by žena za podnož tvou tobě býti měla. (XVII. stol.)

Jan Jestřibský z Rýzmburka.

---

*Pamatuj v každém osudu na převrat. (1630.) *Karel Jestřibský z Ryzmburka.*

Po Bohu a poctivosti rozmáhej se všecko mé štěstí, neb Bůh a čest mé zboží jest. (1630.)

Vilém Jestřibský z Ryzmburka.

Bůh, církev, vlast — heslo moje!

Jan Valerian Jirsík.

Ctnosti, kráse jemné srdce otvírati,
bez povyku, zisku, vlast svou milovati,
býti Slovanem i v cizině,
jeví ducha velkost jedině.

9. září 1814.

Josef Jungmann,
profesor slohu v Litoměřicích.
J. E. Doležálkovi.

Já též mladší bratr
Antonín Jungmann,
Med. Dr. professor babení,
k uspoření místa, ne pak
přátelství.

Ty, jenž slovensky líbezně hlaholíš Waltrové zvuky,
buď-to líčíš divé honby, buď vlnky zčeřena plesa,
a po vlnkách lepotvárnou veslující převozníci:
O! do českých dějin chrámu nech vstoupí tvoje Uměna,
Slovenské najde Malcolmy, slovenské najde Elleny.
(1825.) *Jos. Jungmann F. L. Čelakovskému.*

Pilně, srdečně, slovansky! (1822.)
Jos. Jungmann V. Hankovi.

Na památku mnoholetého, vždy stálého přátelství. (1838.)
Jos. Jungmann V. Hankovi.

---

*Více býti, nežli se zdáti, více činiti, nežli mluviti, to jest mé přání. (XVII. stol.)
Jan hrabě Kager ze Štampachu.

---

*Stále a neohroženě. (XVII. stol.)
Jiří Kager ze Štampachu.

---

*Soud můj u Hospodina, a u Boha naděje
Jan Kalef, starší Jednoty Českobratrské.
(† *1588.*)

Z tlumu vybrán, pojat, objat, kéž ze svého srdce ráje ve pustý svět všední láje žalostný nepoznán povrat!

(*Josef*) *Jaroslav Kalina.*

Kdybych nedoufal, již dávno byl bych zoufal. (1629.)

Václav Kamejský ze Lstiboře.

V štěstí nedoufám, v neštěstí nezoufám, po neštěstí štěstí čekám. (1608.)

Albrecht Kaplíř ze Sulevic.

---

*Po slzách usmívání, po vyhnanství ráj. (1631.)

Felix Častovec Kaplíř ze Sulevic.

---

*V Kristu pravé blaho. (1597.)

Jan Kaplíř ze Sulevic.

Přijď, štěstí, buď mým hostem. (1589.)

Kašpar Kaplíř ze Sulevic.

---

*Nic ve světě není velikého, než duch, jenž velkými pohrdá a Boha jediného a samého obdivuje a ctí. (1630.)

Vilém Felix Kaplíř ze Sulevic.

---

*S Bohem a s přízní Štěstěny. (XVII. stol.)
Albrecht Kapoun ze Svojkova.

Všemu konec, kromě jelitu dva. (1598.)
Mikoláš Keblanský ze Hvozdna.

Očekávání dlouhé zemdlévá srdce, ale žádost splněná jest jako strom života.

Pominula žeň, dokonalo se léto, a my nejsme vyproštěni.

Já seznám čas k plnění myšlení, kteréž myslím o vás, dí Hospodin, a to myšlení o pokoji a ne o trápení, abych vašim bídám očekávaný konec učinil.

Trpělivost jest: po jednom pokušení k druhému se strojení, pro pokoj práva svého ustupování, v sdílnosti neustávání a v účinnosti zisku svého nehledání.

Jan Khrysostom, 1636, exulant.

Bůh, čest, vlast! (XVII. stol.)
Kinský z Vchynic a Tetova.

---

*Pro víru, krále a zákon.
Filip hrabě Kinský z Vchynic (za Josefa II.)

---

*Udatnost vzrůstá ranami. (XVII. stol.)
Oldřich hrabě Kinský ze Vchynic.

*I tomu Bůh učiní konec. (XVII. stol.)
Radislav Kinský ze Vchynic.

Za právo a pravdu!
Karel Leop. Klaudy.

Ať ti krásní dnové plynou
potůček co tichý květnicí.
Ať ti, vzorný Čechu, dívky vinou
věnce vonné, pak ať básníci
pějí mužnost, oheň k vlasti
v prsou převlastenských hořící!
K slávě Slávie a němým k strasti
buď tvůj čin i potomstvu se stkvějící!
Ve Vídni, 1842.
*František Vítěz. Klicpera
J. E. Doležálkovi.*

Krajanům žes a druhé nám vlasti
v cizině vždy věrný zůstal druh:
Za to cheruba slovanských slastí
přidruž k tobě tu i v smrti Bůh.
Ve Vídni, 15. srpna 1842.
*V. Klem. Klicpera,
cís. král. professor
v Hradci Králové,
J. E. Doležálkovi.*

My jsme, pane! velký poklad zachovali:
Libozvučný jazyk, mrav a národnost.
Nad klenotem tímto strahovitě
bdíti budou všickni naši potomci.
Václav Kliment Klicpera F. L. Čelakovskému.

Proti Bohu není žádné rady. (XVI. věk.)
Jiří Klusák z Kostelce.

Ve všem se Pánu Bohu svému poroučím. (1631.)
Bohosud (Bohosoud) starší Koc z Dobrše.

Kristus Syn Boží jest mé spasení i zboží. (1631.) *Krištof Koc z Dobrše.*

Chceme zvítěziti a zvítězíme vzděláním národu! *Filip Stan. Kodym.*

Medle — dlouho živu býti, co jest, nežli se trápiti! (1620.)
Václav Kochan z Prachova.

Kde nejmilejší hledám,
tam ji mám —
a kde ji mám,
tu ji nedbám. (XVII. stol.)
Valentin Kochan z Prachové.

---

*

Pan Buoh rač milostiv býti mně hříšnému. Všemohúcí Bože, rač naším ochráncem býti. Já myslím, Pán Bůh jedná. (1568.)

Daniel Kojetinský,
na desce knihy Mnichovohradišťské.
(*Hájek.*)

... I vy, kdo svých ste starci bohů haslé
ohniště uzříc zoufali, vraťte se:
novou založmež z těchto dávné
si zbořenin vzdělanosti pevnost. (1819.)

Jan Kollár
(*v delší básni v památníku V. Hanky*).

Co jsi ty? Čech. Co ty? Rus. Co ty? Serb. A ty? Ja Polak iestem.
Smažte to, bratři milí, všecko a pište: Slovan.
Ve Vídni, 20. června 1825.

Jan Kollár
J. E. Doležálkovi.

Věrně a stále!

Hrabata z Kolovrat.

---

*Pro právo síly. (XVII. stol.)
Albrecht Libšteinský z Kolovrat.

---

*Kdo dobře žil, dobře umírá. (XVII. st.)
Arnošt Abund Krakovský z Kolovrat.

Bůh pomůže. (1649.)
Julius hrabě z Kolovrat.

Vlastní statečností! (1649.)
Karel z Kolovrat.

---

*Naděje má Kristus. (1640.)
Maximilian Krakovský z Kolovrat.

---

*Čest jde za tím, kdo se jí vyhýbá, a vyhýbá se tomu, kdo jí hledá. (1649.)
Oldřich z Kolovrat.

---

*Všecko ať jde svou přirozenou cestou. (XVII. stol.) *Jan Amos Komenský.*

Síti, nežíti, milovati, nevzíti, mohlo by se každýmu vodstuditi. (1631.)
Jan Jiří Kostomlatský z Vřesovic.

---

*Všechno když ztratíš, hleď zachovati pověst; tu když jednou ztratíš, pak ničím nebudeš. (1629.)
*Bezpečně žije, kdo počestně žije. (1629.)
Jan Oldřich Kouč z Kouče.

Přijď, štěstí, již jest čas — což ono nespěšně kráčí; však přijde, když Pán Bůh ráčí. (1626.) *Daniel Koukol.*

Kdybychom my byli, kde bychom my chtěli, kdo by o nás věděl, kde bychom my byli — v komoře, na posteli. (1629.)

Simeon Koukol.

Pán Bůh má naděje, poctivost mé zboží. (1613.) *Karel svob. pán z Kounic.*

---

*Raději umříti, než beze cti živ býti. (1649.) *Lev Vilém z Kounic.*

---

*Nebéře smrtelné, jenž dá království nebeské. (1649.) *Týž.*

Dobře jest dobrému činiti, neboť ví, kterak se má zase odměniti. (1613.)

Václav Koutek z Minic.

V Pána Boha doufám, v neštěstí nezoufám, Boží moc jest ve všem má pomoc! (1629.)

Litolt Kozelka z Hřivic.

---

*Krásnou smrtí všechen život krásný. (1587.)

Julius z Krajku.

Pomoz, Bože, zde i sám. (1587.)

Anna z Kralic.

Naděje má s výsosti. (1589.)
*Vilém z Kralovic.**)

---

*Dobře čiň, pak důvěřuj. (XVI. stol.)

*V Boha důvěřuj a dobře čiň. (XVI. stol.)
Jan Krato z Kraftheimu.

Vždy stejně upřímně a věrně. (1854.)
J. E. Krbec V. Hankovi.

---

*Bůh opatrovati bude, nic není bez příčiny. (XVI. stol.)
Jakub Krčín z Jelčan.

---

*Cokoli činíš, čiň moudře a ohlížej se po konci. *Týž.*

Mládež šťastnější budoucnost naše!
Jan Krejčí.

---

*Pokrm v ústech, žalm v srdci.
Václav starší Krocín z Drahobejle (za Rudolfa II.).

---

*) Bylo též heslem knihtiskaře Jana Mantuana, jež otiskoval na titulních listech knih vydávaných, na př. Hortulus animae, Zahrádka duše, Norimberk, 520; Frantova práva, Norimberk, 1518 (viz přetisk . Zíbrta, 1904, str. XXIII.).

Neřeže tolik ostrý meč,
jako lstivé ženy řeč. (XVI. stol.)
Zikmund Kropáč z Krymlova.

Mně vzdáleného
pomnění oblaží
na vlast drahou
a přítele milého. (1831.)
Josef Krov, pěvec.

S Bohem a upřímností
rozmnožuje se mé štěstí.
Abys neměl co litovat,
nechtěj nic bez rady dělat.
V zimě na ledě, v letě na vosku
žádný nestavěj sobě domu.

Vídeň, 25. srpna 1810.
Jan svobod. pán Krušina ze Švamberka
J. E. Doležálkovi.

Kdo Boha necejtí v štěstí, ten ho pocejtí v neštěstí. Pán Bůh nás všech přední správce budiž i tohoť cechu ochránce, ať skrze prostředky jemu od tebe zřízené, nám jako za světlo vystavené, vše dobře vždycky opatruje a řídí, zvláště to, což se tvé milosti líbí. Ty kdykoliv které z tvé vůle zprávce dáti ráčíš cechu tomuto za ochránce, laskavá ochrana pravice Tvá budiž jim v každém místě přítomná, po

něvadž od Tvé milosti každá vrchnost jest pro zvelebení dobrého a pro ctnost, račiž pomoci, jim udělit darů Ducha Tvého, ať v nich působí to, což jest prospěšného. Z nepřátelských oukladův, zlých pak všecky račiž nám vysvobozovati vždycky, i summou všecken ten cech, jenž jest svazek lásky nás všech, hned když k Tvé milosti pokorně zvoláme, uslyš modlitby, v Tvém milém Synu žádáme, oč slušného a potřebnéhokoli, srovnávajíce se s Tvou vůlí. Dařiž nás zde milostí Tvou svatou, bychom v paměti měli smrtedlnost svou. A po takové zdejší smrtedlnosti, všecky věřící, pane, přijmi do radosti. Amen, to rač dáti.

Na 1. listě Kutnohorské knihy Weinbergsgründe a. 1600. (Hájek.)

---

*Raději umříti, nežli se měniti. (XVII. stol.) *Krištof Kyblin z Waffenburku.*

---

*Vítězství nebo smrt. (XVII. stol.)

Frant. Adam Lažanský z Bukové.

Vinšuji, aby každý pán z Žerotína pana Karla z Žerotína následoval. (XVII. stol.)

M. Ledenický

(památník Karla z Žerotína 1660-1, Mus.)

Žádný tak svémyslný není,
aby nepřišel k skrocení.

Ve všech věcech hleď mírnosti,
a zanechej zbytečnosti;
jestli víc neb míň učiníš,
již tu dobrý řád proměníš. (1621.)

Jan Lejl, apatykář (Nikodemovi Vostárkovi z Vacetína), švagr váš věrný a upřímný až do motyk a lopat.

Testament.

Statek, peníze poruč přátelům,
korbel a pivo pitelům;
čuby, sukně, šaty molům;
seno — ovcím, kravám, volům;
běh zajícům a let ptákům,
svou ženu žákům a vojákům.
Kostky, karty, koule hráčům,
nouzi — nedbalcům, mrhačům.
Jelenům — skoky; sílu lvům;
chytrost liškám; a kosti psům.
Ženám a babám klevety;
husím, kachnám štěbety.
Zápasy, tance medvědům.
Tělo hadům, žabám, červům;
a duši pak hříšnou čertům. (XVII. stc

Jeronym Lev z Libína

Nekupuj tak draho toho, čeho bys litoval mnoho. (XVI. stol.)

Karel Libenický z Vrchovišť.

Pána Boha doufám, nebudu opuštěna. (1614.)

Anna Dorota Libintolová (Liebenthal).

Co jest do člověka přívětivého, když v něm není srdce upřímného. (1599.)

Joachim Lipovský z Lípovice.

Vždycky z světa zahynula,
mzda za službu pominula;
dobrodiní nic neplatí,
věrný slouha přízeň tratí.
Protož jestli obci slouží
a po dobrém věrně touží,
již se slušné mzdy nenaděj,
ale mzdy zlé vždycky čekej.

Ve Vídni, 1810.

Jan Lippa
J. E. Doležálkovi.

Přátelů mnoho! skrovný podílek —
spojme se přímí u vlasti,
tať budiž našich srdcí střed;
všickni ač chudi jsme sami,
v ní sbohatneme všickni. (1822.)

Ant. Liška, professor, V. Hankovi.

Víno, milost mnohým škodí, jednostejnou moc provodí. (XVI. stol.)

Václav Litický ze Šonova.

Zlořečení a lání
odnímá Boží požehnání. (1621.)

Zacharias Littomil, Bohemus, Lithomirsenus.

Popel jsem a popel budu.

Rod Popelů z Lobkovic.

---

*Sladkého si nezasloužil, kdo hořkého nezakusil. (XVI. stol.)

Jan Krištof Popel z Lobkovic.

---

*V Bohu síla a chvála má Hospodin.

Krištof Popel z Lobkovic, za Rudolfa II.

---

*Naroditi se, pracovati, umříti. (XVI. století.)

Václav Vilém Popel z Lobkovic.

---

*Časem se otuží. (S vyobrazením mladého stromku.) (XVII. stol.)

Václav kníže Lobkovic.

---

*Šťastnými okolnostmi! (1649.)

Týž.

---

*Nahá pravda!
*Přímou stezkou bezpečněji se kráčí.
*Mírnou uzdou řiď divokého.

Jiří Lokšan z Lokšan (za Ferdin. I.).

Upřímně čiň a svobodně, budeš ctěn a šanován hodně. (XVI. věk.)

Šimon Lomnický z Budče.

Chceš se ženit, rozumem a dobrou se říditi radou
hleď, a jakou k milosti máš sobě vziti ženu.
Kdož's moudrý, nemudruj, tvárnou se mámiti krásou
nedej, a nehledej krásy a statku ženy.
Krása zavedla mnohé dost krásné, věř mi, jonáky,
zpálili se též mnozí, hledaje statku, zboží.
(XVII. stol.)

Adam Lorecký ze Lkouše.

Pravá láska s pravou upřímností,
byla vždy starých Čechů ozdoba;
tato ctnost i naší buď vlastností!
já žádám — třebas Němec nic nedbá.

Dne 6. října 1814.

Jan Luger,
kanovník na hradě
Pražském
J. E. Doležálkovi.

*Snášej a doufej. (1596).
Šimon Luka z Bohuslavic.

Pěkný kůň, pěkný Boží stvoření, jest mého srdce voveselení. (1633.)
Jiřík mladší Lukavský z Řenec.

---

*Mne blaží živná víra. (XVI. stol.) Srv. Bydžovský Marek z Florentina.
*Ctnost po smrti žije.
Prokop Lupáč z Hlavačova.

Daleká cesta má, marné volání!
K. H. Mácha.

S vědomím a vzdělaností služ národu svou živností.
Antonín Majer.

Kdo čemu chce, čeho žádá, nebývá mu křivda žádná. (XVII. stol.)
Augustin Malinovský z Hlavačova.

Každý sobě peníze raděj volí
nežli moudrost jakoukoli. (XVII. stol.)
Týž

---

*Z práce sláva. (1597.)
Jan a Petr Malovcové z Malovi

Hleď na mne, znej sebe, poznáš-li sebe bez vinny, suď mne. (XVII. stol.)

Svět se mění a lidé na něm, kdo jest falešný, ten se změň.

Matěj Ign. Malovec z Malovic.

---

*Na ctnosti, ne na rodě si zakládej. (1600.)

Michal Malovec z Malovic.

Kde voči k pohledění, tu srdce k požádání, ramena se hnou, ruce mysli poberou, jakož voči k milosti, tak ruce duši k žalosti. Toť se dobře obé trefí, jedno k milosti Boží, a druhé k ďábelskému zboží; jedno k nebi do radosti běží, druhé z žalosti v pekle tuze vězí. Pomoz, Bože, dojíti dobrého a ujíti všeho zlého. (1576.)

Vilém Malovec Kosoř z Malovic.

Pane Bože, rač pomoci. (1576.)

Týž.

Víra, láska utuchla, nepravost se rozmohla, běda mně smutnému, v mladosti zmařilému, k starosti sešlému. (1576.) *Týž.*

Světa toho lodička běží nebezpečně nečka, jsoucí v neštěstí, víc v neštěstí, i neví,

skoro-li se potopí. Pomoziž, Pane Bože, vyjíti, to bouřlivé moře přebřísti, vyjíti z toho světa zlého, přijmiž nás do království svého nebeského. (1576.) *Týž.*

Máš-li přítele věrného, važ ho sobě víc, než zlata ryzího, neb nyní mnoho v světě zlého, mezi lidmi obmyslného, vystřihej se takového člověka lstivého, nad nějž není nic horšího: vysvoboď mne, Bože, od něho. (1576.) *Týž.*

Praví písmo: Reministe, sedej každý na svém místě, nad jiného se nevýše, neb se to přičítá pýše. (1576.) *Týž.*

Ve všem mém zarmoucení Pán Bůh rač býti mé potěšení. (1578.) *Týž.*

---

*Po nízkém netoužím. (S vyobrazením slunečnice obrácené ke slunci.)

Don Baltazar Maradas,
vojevůdce za 30 leté války.

Stero děv tu žije vlasti odcizených! —
Ty jsi s vlastí mile sloučena!
Stero děv se vidí v mně zatemnělých —
Ty's u vědách blaho cvičena.

Stero děv se vidí zatemnělých —
Ty jsi k vlasti srdcem dvižena.
Mám Tě ctíti? — Ó já velebím Tě!
Neb's i jmenem se mnou sdružena!
Antonín Marek Antonii Čelakovské.

Dostoj! byť valný času proud Čecha k útonu schvátil,
všehda nepodkosenou Slavie své oporou.
(1820.) *Ant. Marek V. Hankovi.*

Hrozno! když Slované zde i onde
pod lutostí Čudóv klesají,
hrozno! když se sami neznají. (1827.)
Ant. Marek V. Hankovi.

---

*Nic nového pod sluncem. (1649.)
Bernard z Martinic.

---

*Bůh má síla a útočiště. (1649.)
Ferdinand z Martinic.

---

*Tak se mi děj, jak vůle Boží chce. (1593.)
Jindřich Martinkovský z Rozseče.

Když Pána Boha svého při sobě mám, na
ět tento a zlé lidi nic nedbám. (1629.)
Jiřík Mateřovský z Mateřova.

Neštěstí nespěšně kráčí,
však přijde, když Pán Bůh ráčí. (1623.)
Hynek Mečerod z Rejhnwaldu.

*

Ach, jak velmi hlavu bolí,
když trdlem hlávu holí,
však více bolí,
když milá jiného zvolí.

Milosť není jiného nic
než lidské oklamání,
hlavě zhouba, v měšci díra,
v srdci konečná muka!

Spíše moře bez vody bude,
a havran své černosti zbude,
nežli žena zchytralá
své chytrosti a lsti nechá.

Ach, má milá
není jiná
než Maria.

Pán Bůh jest má naděje,
a ten, kdo mně co dobrého přeje.

Pan buoh má naděje všecka.

Kůň jednou hříbětem,
člověk dvakráte dítětem.

Kdož z bláznuov potěšení mívají,
větší blázni nežli oni bývají.

Štěstí pomalu kráčí,
však přijde, když pán Bůh ráčí.

Menčík Ferd., O průpovídkách, Světozor, 1887, str. 803-4.

(*Vypsány ukázky ze štambuchů a přípisků na knihách.*)

Pán Bůh jest má naděje a ten, kdo mi co dobrého přeje. (1631.)

Mikuláš Václav Měsíček z Výškova.

Jestli kdo chce lstí škoditi, můžeš ho s ní zase odbyti. (XVII. stol.)

Rafael Mišovský ze Sebuziny.

Trpká bylina zlá žena, od mnohých jest věc zkušená. Často z učeného žáka činí šaška a tuláka, též z bohatého chudého a z pána chlapa bídného. Šetří, kdo má groše zlatý, aby dostala záplaty. Nic nešetří poctivosti, není při ní studu, ctnosti. Jest jazyku dvojitého, počasí nestálého. Mnohé oklamá, ošálí, co zloději pobrali. (XVII. stol.)

Adam Ign. Mladota ze Solopisk.

---

*

*Nikoli slov, ale činu jest potřeba. (XVII. století.)

František hrabě z Morzina.

Kdo se na tě nutká s mocí, odepři, budeš-li moci. (XVII. stol.)

Karel Mracký z Dubé.

---

*Přítele zkus; když se osvědčí, miluj. (1632.) *Jan Václav Muňka z Ivančic.*

Kdo co má od přirození, těžce se to při něm změní. (XVII. stol.)

Zikmund Myslík z Hyršova.

---

*Ctnost žije i po smrti. (1647.)

Ferdinand z Náchoda.

---

*Nábožně, spravedlivě, opatrně. (1590.)

Jan z Náchoda.

Češka jsem! a hle, jak krásně
slovo to mi ze rtů plyne,
jak se plno lahodnosti
ze dna srdce mého vine!
Vlast má je ta země krásná,
nad níž české slunce svítí,
českého jsem dcera rodu,
může-li kdo blažším býti?

Že jsem Češka, srdce plesá,
jméno to jest pýcha moje:
Srdce, život věnuje Ti,
drahá vlasti, dcera Tvoje. (1843.)

Milada Němečkova († 1. června 1855 v Litoměřicích) V. Hankovi.

Jako ruměnec tvůj, růže krásná,
v srdci budí plesy blažené,
tak i láska ku otčině drahé
city vrývá v duši plamenné.
Jako stříbrolesklá jemně pne se
v rouchu nevinnosti lilie,
takové i srdce v obět kladou
věrné dcery tobě, Čechie!
Jako u potůčku kvítek modrý
srdce na vše drahé vzpomíná,
tak i šeptá mi vždy o mé vlasti,
že má věčná k ní být láska má.
V tom též kvítku, v pomněnce mi drahé,
matka-li ta na mně vzpomene,
milující srdce dcery její
po vše věky bude blažené. (1843.)

Zdeňka Němečková († 27. září 1849 v Litoměřicích) V. Hankovi.

Ať vaše přičinění nikdy zlý osud nezmění.
(22.) *Ad. Neumann V. Hankovi.*

Kdo bohatý? Kdo nic nežádá. Kdo chudý? Lakomec. (1575).

Mikoláš Nitschwitz.

---

*Trpělivost — lék v neštěstí. (1599.)

Hertvig z Nostic.

Člověk nuzný, bídný, chudý
opovržen u všech všudy;
náš život plavci podoben,
nebezpečenství podroben. (XVII. st.)

Jan Obytecký z Obitec.

Věc Bohem souzená mě nemine. (1593.)

Vilém Odkolek z Oujezdce.

V každém jednání mám dvě naděje,
chybí-li jedna, druhá napravuje.
Komu Pán Bůh, tomu všickni svatí
a všemu konec krom závisti,
nebo: Pán Bůh milému svému žehná, i když on spí.
(1638.)

Vilém Jindřich Odkolek z Oujezdce.

Vždy jest blízká k pádu mladost, neb u[illegible] rozličnou žádost a vroucnost mladého v[illegible] jest podpal, podnět k člověku. (XVI. st

Oneš z Březo[illegible]

*Tajiti se může pravda na čas, přemožena býti nemůže; kvésti může na čas nespravedlnost, trvati nemůže. (1631.)

Vilém Oudrcký z Oudrče.

O Timothee, což ti jest svěřeno, ostříhej, utíkaje nepobožných, daremných křiků a odporů falešně nazvaného umění. (1613.)

Jan Opsimates.

Byl jsem mezi Němci cizozemci, přec jsem ale našel mezi nimi horlivé ctitele starého Čecha a přemilé Libuše. Pamatujte na vlast naši, milý krajane.

Srpen 1811. *F. A. Pabst*
J. E. Doležálkovi.

Svoji k svému a vždy dle pravdy!

František Palacký.

„I já jsem, věziš, rodilý Slovan, a to Slovan, který se za Slovanství své nestydím, který té víry živ jsem, že mi jediné v národu mém opravdově vzdělánu, v něm opravdově blaženu, v něm spasenu býti možná. Co národu ého jest, to lidským i božským právem mého st. Hanba vlasti jest hanba má, rána vlasti st rána má, smrt vlasti jest smrt má: ale život její jest život můj, i sláva její sláva

má. Za kterýmž já přesvědčením bezpečně kráčeje po vyvolených stezkách svých, zpytuji všecko a hledám pravdy, osoby v nižádném, člověka v každém co nejsvětěji šetře.“ — —

Harmonie jest věrná všech slastí dárkyně, jak v umění, tak i v životě. Šťastný, kdo ji krásocitně tvořiti, šťastnější, kdo se zákonům jejím sám kdekoli volně podrobiti umí. Komu obého dopřáno geniem vlídným, přilna k srdci mému, buď věrnému věrným přítelem!...

Ve Vídni, 11. března 1821.

Fr. Palacký
J. E. Doležálkovi.

Kdo miluje svůj národ, přičiň se o jeho dějiny; kdo je ví, ten je piš; kdo psáti umí, uč se dějinám. Psaní historie staví skutkům chrámy a mosty přes zapomenutí.

V Praze, 28. prosince 1823. Svému ctěnému příteli Frant. Lad. Čelakovskému na památku postavil František Palacký, Moravan Hodslavský.

Kdo se řeči své a vlasti štítí,
měl by pobuda vždy býti.

V Prešpurku, 14. července 1814.

Jiří Palkovič,
prof. a vydavatel Týdenníka
J. E. Doležálkovi.

Vonným kvítím stále choď,
neznámá buď tobě strast;
blaženost vždy tebe voď,
protože ctíš vroucně vlast!
Krášlí muže hodnost, jmění,
vlast když jemu drahá není? —
Vážné jest mi jméno tvé,
zachovej mne v mysli své.

Ve Vídni, 15. srpna 1814.

M. S. Patrčka
J. E. Doležálkovi.

Budoucnost jen pravé zásluhy platí. (1827.)

Michal Patrčka V. Hankovi.

Každý neduh uzdraviti, lékařství může uléčiti, samu milost, žádné léky neuzdraví nikda věky. (XVI. stol.)

Ludvík Pecingar z Bydžína.

Ctnost, moudrost, pobožnost, to trojí jest krása nevěsty,
to troje panna majíc, má všeho dost, i pro tě.
Tak věda tedy o tom, že na ctnost máš dáti pozornost,
:stliže statku nemá, ctnost majíc, není chudá.
XVII. stol.)

Pavel Pecingar z Bydžína.

---

*V neštěstí nezoufej! (1596.)
Jan Pelhřimovský z Vyskočic.

Životem k umění, uměním k životu!
Eliška Pešková.

Láska přemáhá všecko. (XVI. stol.)
Adam Felix Pětipeský z Chýše a z Egerberka.

Bohem věc souzená nikdy mne nemine. (1608.)
Albert Pfefferkorn z Ottopachu.

Muzika, pěkná panna, kůň zdárný, ty tři věci jsou z míry švarný. (1629.)
Karel Pfefferkorn z Ottopachu.

Národ můj!
Bojeslav Pichl.

Pravda Páně vítězí.
Jiří Poděbradský.

Pamatuj, člověče, na své snížení. Dnes tvůj začátek, zejtra skončení. O možnou věc se pokoušej, nebo plavení tak snadné na moři jako na řece není; neb co se s ctností od k dobude, mnoho věků trvat bude. Kdo pak cl chválu obdržeti, Festina lente v paměti

míti a zachovati, ač jest povolně chvátati. Mírný ve všech činech býti, tak věčnou čest bude míti. (1612.)

Anonym v gruntovní knize města Poličky.
(*Hájek*).

Milujícím Boha všecky věci napomáhají.
Kristina Poňatovská z Duchníku.

---

*Důvěrně. (Konec XVI. stol.)
Jiří Barthold Pontan z Breitenberka.

Nedej znejmilejší panovati nad sebou, neboť jest daleko lépe, ať se ona tebe bojí, tebou ve všem se zpravuje, tvé poručení činí a tobě v ruce hledí, než ty jí. (XVII. stol.)
Jiří Posádovský z Posádova.

Kdo pospíší,
dvakrát dává. (1822.)
J. H. Pospíšil V. Hankovi.

Ach, člověče, pomni na své souzení;
dnes jest tvůj začátek, zejtra skončení!
(1629.)
Albrecht Řehoř Pouzar z Michnic.

Stůj, kde stůj, vlast miluj!
J. S. Presl.

Což ti mám, příteli, v neštěstí napsati? Zdravým, horlivým, neustálým, oučiným, pamětlivým zůstaniž! Tím slávu vlasti nabudeš.

V naději, 1. října 1820.

Jan Svatopluk Presl
J. E. Doležálkovi.

V těle zajisté chodíce, ne podle těla rytěřujeme, nebo odění rytěřování našeho není tělesné, ale mocné v Bohu k vyvrácení ohrad, jímžto podvracíme rady a všelikou vysokost, povyšujíce se proti umění Božímu a jímajíce všelikou mysl v poddanost Kristovu. (1628.)

Matěj Prokop v Lešně.

Spíše moře bez vody bude,
spíše havran černosti pozbude,
nežli žena zchytralá
své chytrosti a lsti nechá. (XVII. stol.)

Jan z Proseče.

Věz, že každý mladý milosti nabude, nesnadně jí pozbude, leč v hoři pobude, své nejmilejší nikdy nezabude. (XVII. stol.)

Jan Krištof Proskovský z Proskova.

Rozkoš, všeliká zvůle, ta trvá do Boží vůle; léta přijdou, ta to změní, smrt všemu konec učiní. (1634.)

Václav Prznik z Malých Vinarec.

Všecko pobude a mine, smiluj se nad námi, Hospodine. (1592.)

Adam z Předbořic.

Láska jiného není, nežli krátké potěšení a věčná touha. (XVIII. stol.)

Jos. Vojtěch z Předenic.

Lidská závist jest mé štěstí, nestrkej mnou, dám ti pěstí. (1631.)

Jindřich Oldřich Příchovský z Příchovic.

Ve všem mém předsevzetí Pán Bůh rač mně dáti štěstí, ať jest mej duši k spasení a mejm přátelům ku potěšení. (1631.)

Týž.

Bez vůle Pána Boha mého, nestane mi se nic zlého. (1620.) *Týž.*

Rozkoš, všeliká zvůle, netrvá než do Boží vůle, přijdou leta, to vše změní a smrt všemu konec učiní. (1631.)

Václav starší Příchovský z Příchovic.

To jest můj přítel, kdo jest věrně a upřímně s každým. (XVI. stol.)

Petříček z Prusinovic.

Na znameni svého přátelství. (1818.)
Jaroslav Puchmír (Puchmayer)
V. Hankovi.

Dokud a kde Bůh žíti poveli, buď věren vlasti, víře, příteli.

J. E. Purkyně.

Volá-li vlast, ve vlast se vrať, pomáhej chutě, čiň a raď. — Naše děje, naše země, naše hlavy, ruce, prsa — to my — to vlast — to národ. — Národ probudil se z omráčení, žije, bdí, radostně prozpěvuje, k sousedům se zná, je pozdravuje, statných předků vzpomíná si slávu, hláseje se k víře, k vědám, k právu — jaké jest to blahé, krásné zření, nebešťané, radujte se s námi!

Jan Ev. Purkyně.

Hle také v cizině vlast Čechů roste,
kde v držitele změněji se hosté.

Ve Vídni, 2. září 1820.

Jan Purkyně
J. E. Doležálkovi.

---

*V lepší doufám. (1629.)
Albrecht st. Rabenhaupt ze Suché.

Ten chudý jest, by pak měl jaký statek,
však, když naříká, že má nedostatek;
nebo, kdo nemá, a míti nežádá,
ten se za bohatého pokládá. (XVII. stol.)
Samuel Radešínský z Radešovic.

Sama se potěšíš,
jestli s tím pospíšíš,
oč mé srdce stojí,
však jest to v moci tvojí. (1598.)
Leopold Radimský ze Slavkova.

Milování bez vídání,
jakožto noc bez svítání,
a vídání bez mluvení —
jako černá role bez osení.
Žalosti pak konce není. (XVI. stol.)
Vilém z Radkova.

Všudy vlast, kdež dobře živu býti:
to jest všechněch břichopásků hlas.
Moudrý bude vždy vlast v srdci míti,
lásky k ní ni místo neshladí, ni čas.
V Sedlci, 7. října 1814.
Josef Rautenkranz,
(Miroslav Rutovský)
farář
J. E. Doležálkovi.

---

*Ani zlatem, ani ocelí. (XVI. stol.)

Melichar svob. pán z Rederu.

Bohu, vlasti, budiž povždy věrný,
třeba časem hrozil mráček černý,
ty vždy jako Slovan statně stůj,
lyra Tvá ať tvoří v duši slasti,
sláva Tvá ať roste v české vlasti,
slast má budiž, že Jsi přítel můj! (1829.)

Magdalena Dobromila Rettigová
F. L. Čelakovskému.

U téhož čistého praménku, kamenem stěsněného — dlíť Jan a Majdalena v citu rovně tak čistém neporušené lásky očekávajíce svatého sňatku a spojení srdcí svých na vždycky. Stalo se, a Hymen požehnal jim. Kráčivše stezkou růžovou cítili vonný růže, cítili i trní jejich, více ale bodláčí neřestných bylin v světě. Předce však ostal pramínek onen jim vždy svatý a slavější onu památku věkem sešlou, láskou však stálou, co den sňátku potud čerstvou.

Dne zasnoubení v Praze 31. ledna 1808. psáno l. P. 1828. Majdalena Rettigová.

(*Lístek s vyobrazením lázně sv. Marie u Chuchle.*)

Nedejme se! *F. L. Rieger.*

Ač Bůh trápení a soužení dopouští, však v sebe doufajícího neopouští. (1629.)

Jan Všemír Rodovský z Hustiřan.

---

*Raději umříti, nežli se poskvrniti. (XVII. stol.)

Rohan kníže z Rochefortu.

Pane Bože, dej dobře živu býti, dobře umříti. (1598.)

Kašpar Rotenberský na Stablovicích.

---

*Staň se vůle Tvá! (1599.)

Vilém z Rottalu.

Co nás mrzí,
to se nás drží;
co milo nám,
to nechce k nám. (XVI. stol.)

Bohuslav Rozín z Javorníka.

---

*Zvolna popílej. (XVI. stol.)

Vilém z Rožmberka.

Kde Tvá sláva, učený spisovateli, jenž Jsi za živa opojoval výmluvností o svém vědění? Že Jsi žil, víme — co's uměl a dokázal, to skutky jen vykonané budou hlásati, Tvoje knihy! (1848.)

Jos. Růžička V. Hankovi.

---

*Kdož Boha miluje, neztratí jeho. (XVII. stol.) *Joachim z Říčan.*

---

*Po vyhnanství pomoc. (XVII. stol.)
Vilém mladší z Říčan.

Čekám štěstí každé chvíle, pro ně snáším každé zvůle, však spěšně kráčí, přijde, když Pán Bůh ráčí. (1639.)

Voldřich z Říčan.

---

*Vytrvalé muže následuje veliká sláva. (1630.) *Jiří Sádovský ze Sloupna.*

Ustup obyčeje a dej místa pravdě.
Když si ve štěstí, pomni na neštěstí:
neb v štěstí potřebuješ úzdy a v neštěstí potěšení. (1585.)

Na lidi zlé a domnění jich nedbáme,
když při tom své dobré svědomí máme.

Kdo se slovy a ne srdcem dělá komu přítelem,
sluší ho odbyti podobným fortelem.
Všem se v světě nezachovám,
nechť se dobře neb zle chovám. (1576.)

Na vojně ne vždycky hojně,
při dvoře dvorně,
doma výborně.
Praví svatý Tomáš,
aby(s) jedl doma, co máš.

Pán Bůh jest moudrej.

V nouzi přítele poznáš.

Co jest těžko přítele znáti!
Muož se každý cizím neštěstím káti.

Věc Bohem souzená člověka nemine,
co komu má přijíti, to mu se dostane. (1583.)

Nedělám proti komu zlýho:
nepůjčím, neslíbím, nedám za to svýho.
kdo se tak zachová, škodě i hanbě odolá.

Co jest družka voka přívětivého,
když není u ní srdce upřímného?

Upřímnost jest čistá ctnosť
ta zůstává ti na věčnosť.

*

A blažení, kdo ji ztratí smrtí
vědouc, že jim ji již Bůh zase nenavrátí.

Sedláček A., Nápisy na Opočenském Hradě. Hrady, zámky a tvrze král. Českého. II. díl. 1883. str. 37—8.

Mnozí se již na to dali, aby moci bylin znali, lajk, . . . žid, . . . i ten kejklíř, shnilá baba, též i barvíř, chůva, kramář, nuzný voják, vetešník i Havel sedlák. Ti všichni lékaři býti, chtějí nemocné hojiti. (1810.)

Josef Sedláček, v lékařství doktor.

V poctivosti milovati nemá žádný zbraňovati. (1631.)

Oldřich Sedlecký z Oujezdce.

---

*Rozšafný nikomu nezávidí. (1575.)

Bedřich Sedlnický z Choltic.

Dada příčinu k bitvě, co sobě uhoníš, to měj. (XVI. stol.)

Jiří Sedlnický z Choltic.

Trp, bys mohl, neškoď, bys mohl. (163

Bohuchval Vršovec, Sekerka ze Sedčic

Když forman táhne jeden sem, druhý tam, —
nebudou mocti hnouti z místa nikam; —
pakli se jim ten vůz na dví roztrhne,
lid z něho spadna, — různo se rozpřchne.
Tak správcové když tobě odporni jsou,
lidu obecnému k vzdělání nejsou. —
A nyní roztržkou kněžstva českého;
mnozí se nevědí chytiti čeho. — —
Protož kam kdo jede, s pilností hleďme,
tomu, jenž dobře veze, na vůz vseďme. (1573.)

Jan Silberius Poděbradský.

Pojmi dobrou a ctnou ženu, máš čest, radost a srdci svému veliké potěšení; pojmeš-li zlou, hněvivou, máš hanbu, čerta nejednoho, celou rotu s peklem v domu na každý den. Čekej, až smrtholka ti z toho pomůže a tebe s ní rozloučí. (XVI. stol.)

Hynek Sirakovský z Peřkova.

---

*Jednoho jen třeba. (XVI. stol.)

Sixt z Ottersdorfu.

Trvej v ustavičnosti, neštěstí nemá věosti. (1654.)

Jan Vilém Frant. Skála ze Zhoře.

Dokud zlato leží v zemi,
svár vždy bude mezi všemi. (XVII. stol.)
Šimon Skála z Kolince.

Přímá cesta nejkratší!
Rudolf Skuherský.

Ó milý hospodine mocný, múdrý, nesmírně dobrý,
Pane Bože, pomsti toho, kdo miluje nevěrně koho.
V. G. Z. G.

Buď Bohu žel mé milosti, že mám míti na pohledění dosti. Utoč piva, stroj na stůl, budeme jísti, dobře se míti budeme, já se k dobrému stolu zvu.
Na desce gruntovní knihy města Skutče (XVII. stol.) (Hájek.)

Spolčujme se!
Karel Sladkovský.

Všecko pobuda mine, rač býti se mnou, Hospodine. (1560.)
Jiřík Slatinský ze Slatinky, na des knihy Mnichovohradištské. (Hájek

---

*Konec-li dobrý, všecek život chvalný. (1592.)
Adam Slavata.

---

*Věř, ale hleď komu. (1649.)
Ferdinand hr. Slavata.

Slyš dobrou radu: Zlá žena z hněvu ledacos sobě smyslí, na kohož se rozhněvá, leda se pomstila na tom, ke komuž zlou vůli má. (XVII. stol.)
Ludvík Slavkovský ze Skalice.

---

*Žádná moc není větší nad pravou zbožnost.
Jan Albrecht Smiřický ze Smiřic. († 1618.)

Sladká milosti, kteráž to cukruješ,
srdci i očím uhlídat zbraňuješ;
vtrhla's mne v klopot nevypravovaný,
činíš škodlivé mému srdci rány.
Jsem-li živ, nevím; mám-li zrak, nečiji,
když to nevidouc, srdečně miluji. (1598.)
Hanuš Srnovec z Varvažova.

Milost Boží jest mé zboží. (1613.)
Kašpar svob. pán ze Starhemberka.

---

*Ctnost žije po pohřbu. (1611.)
Štěpán Střela z Rokyc.

Dvé krásek spanilých duše mé ovládnulo stánek, zemská jedna, druhá s výšiny pošla nebes; církev a vlast, ty v mojich milují sestersky se ňadrech, každá půl, každá má moje srdce celé. *Frant. Sušil.*

Buď vůle Tvá, milý Pane, jak Ty chceš, ať se stane! (1623.)
Václav Svatkovský z Dobrohoště.

Jak ta zahrádka rozkošná!,
Jak na ovoce prospěšná!,
V které manželka statečná
v ctnostech roste ustavičná.
Nad všecky věci nejkrásnější,
nad stříbro, nad zlato dražší,
nad lilium spanilejší,
nad růži ušlechtilejší,
nad drahé perly světlejší,
nad jasné hvězdy jasnější;
v které srdce odpočívá,
manželka mysl okřívá;
od které všecko přejasné
ve všem dobrém roste platně;
kteráž na všecko zření má,
o dítky, čeleď péči má,

Jest podobna k lodi šťastné
dobývajíc zboží platně. (1619.)

Jiřík Svěchina.

Žádný cíl své smrti neví,
kéž jej sám Pán Bůh vyjeví.
Teď fikura Akteona
učí nás slavného pána;
on spatřil pěkné bohyně,
rád chtěl pohleděti na ně,
a ony mu učinily,
v jelena ho proměnily,
tu vlastní psi jeho na něj
vsedši roztrhali jsouc jej.
Ti, lidé, kteří mne znají,
co mi přejí, ať to taky mají. (1622.)

Šťastný Svoboda, malíř
v Kostelci nad Orlicí.

Litera zabíjí, ale duch obživuje.

Pavel Josef Šafařík.

. . . . . Setrvejme a držme,
pevně se držme a pevně i pěkného statku majetnost:
neb člověk v času nestálém nesmýšleje stále,
rozmnožitel psoty jest a dál a dále ji šíří;

kdo však pevně se ustanoví, světa sám sobě tvůrcem.
„Naše to jest!“, tak pravme a tak toho hájiti hleďme.

Ve Vídni, 7. června 1817.

P. J. Šafařík,
Slovák,
J. E. Doležálkovi.

Neštěstí nebrzo kráčí, však přijde,
když Pán Bůh ráčí. (1595.)

Jindřich Šanovský ze Šanova.

Milost Boží mě ochraňuj, zlým lidem škoditi zbraňuj. (1609.)

Jan Václav Šárovec z Šárova.

Žádný neví, co jest láska,
kdo jí nezkusí;
ten veliké protivenství
snášeti musí.
Chvilčičku je radost,
tu hned zase žalost.
Jest-li jsem veselý,
v malé chvíli je zlost,
mnohokrát bych si vinšoval,
odejít na věčnost. (1710.)

Krištof Šeliha z Řouchova.

Jak Bůh ráčí, tak ať kráčí. (XVI. věk.)
Jan Šeltorišlag z Frydnfelsu.

Hajme mužně pravdy, práva, tím jen vzejde vlasti sláva.
Alois V. Šembera.

Svorně pro národ a vlast. (1841.)
Al. V. Šembera V. Hankovi.

Hajme statně pravdy, práva,
tím jen vzejde vlasti sláva!
Ve Vídni, 20. srpna 1850.
Alois Vojtěch Šembera
J. E. Doležálkovi.

Pan Bůh a Panna Marije, to je moje všechna náděje. (1662.)
Kateřina slečna Šereny.

V Pána Boha doufati, v něm svou naději vskládati jest na pevné skále spasení sobě zakládati. (1662.)
Polexyna hraběnka Šereny.

Čím kdo více vody pije, tím víc žízně do sebe lije. (XVI. stol.)
Jaroslav Šíp z Bránice.

Ží v oplyvu dobra všeho:
no ve této blahodobě
spomeň také někdy sobě
na přítele vzdáleného. (1827.)
Fr. J. Šír V. Hankovi.

Ve všem svém předsevzetí Pánu Bohu se poroučím. (1623.) *Petr Škopek.*

V času štěstí přátel dosti, a když štěstí opouští, nelze přítele nalézti. (1623.)
Anna Škopková, rozená Jestřibská z Rýzmberka.

Štěstí, ač pomalu kráčí, v čas přijde, když Pán Bůh ráčí. (1611.)
Václav starší Šlechta ze Všehrd.

Nic zlého nestrachuji, neb mám v Boha svou naději. (1630.)
Václav starší Šlechta ze Všehrd.

---

*Prostě a moudře. (XVII. stol.)
Maxmilian Rud. ze Šleinic, první biskup Litoměřický.

Sláva dřívějšího života slovutným tě činí, i když jsi již pochován. (1595.)
Jan Albin hrabě Šlik.

*Vážím si, kdo si mne váží. (1649.)
Jindřich Šlik.

Den bez slunce,
noc bez měsíce,
srdce bez milosti,
zač to stojí, milý hosti. (1631.)
Julius Šlik z Pasaunu.

---

*Bohu nejblíže — ctnost! (1625.)
Krištof Šlik.

Zboží, statek, zle nabytý
bývá ještě hůř odbytý. (1596.)
Joachim Špetle z Janovic.

Z lásky k Bohu, co jen mohu, za mzdu ani pro mstu nic! *Josef Antonín Šrůtek.*

---

*Dobře čiň, ničeho se neboj. (XVII. stol.)
Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka.

---

*Blaho z nepřátel svých čekám. (XVII. stol.)
Adam Mikuláš Štoš z Kounic.

Kristem ku pravdě, ku svobodě, ku spáse.
Václav Štulc.

O Slávie má!
Ty kraji půvab rajských, krásy nevadnoucí,
Ty zdroji božských radostí!
Aj hle! jak nitro v tvář Ti plane skvoucí,
jímž den Ti vzchází blahosti:
Světa půl — Tvé tě podnoží,
Urál mocný — Tvůj tě hřbet;
před ním — za ním širý svět
k nohoum Tvým kol se rozloží!

O Slávie má!
O máti vzhlédni, jak se sobě bratří blíží:
jež láska poutá — láska jen;
O máti hleď! — aj slunce spásy k nám se níží
a vzájemnosti skví se den:
Máti viz! Slovák, Ilyr, Čech
srdcem k srdci bratru kles'; —
jasný blankyt jest nebes, —
s Rusem se smíří bratr Lech.

Toť jsou city, myšlénky, zásady, naděje mé: Vy šlechetný Slovane — neznám názviska vznešenějšího — Vy jste je budil, pěstoval, zahříval; vědomí lidu milého tohoto usilování Vašeho i zdaru jeho jakož i vděčnost má budiž zde již odplatou i potěchou srdce Slávie — milovného. (1850.)

Václav Sv. Štulc V. Hankovi.

Dokud po dolinách Tatry
slovanské zvuky budou kolovati
vždy se jméno Tvé s úctou
v rodině naší bude spomínati.
Zvěst Slovenska poklidu
kdy sobě popřeje,
lidu svému z Tvých písní
několik zapěje. (1838.)

Ludevít Štúr V. Hankovi.

Pokud Slovanstvo stojí,
zpěv jeho nezhyne . . . (1840.)

Ludevít Štúr, „Slovan z Uher", V. Hankovi.

---

*V naději a víře.

Jan Šultys z Felsdorfu. († 1621.)

Pevná vůle všecko zmůže, co jsme s Bohem začali; na trní jen rostou růže, bez něho by přestaly.

Josef Franta Šumavský.

Jestli sám v poli činnosti české pracovati schopný nejsem, srdce přece láskou k vlasti a jazyku českému plné jest; i tebe, příteli, Čecha horlivého

láskou objímám, a nikdy nezapomenu, ty pak i v zdálenosti někdy na mne pamatuj.

V Libochovicích, 11. října 1814.

Vojtěch Jan Šváb,
měšťan Libochovický
J. E. Doležálkovi.

Pán Bůh naděje má, potom ty a víc žádná jiná. (XVI. stol.)

Petr Švajnoh z Borové.

Buď vždycky pravdivým a zřejmým, i jemným buď a pevným a vlast svou zcela znej i vždy jen o ni dbej.

Karel kníže ze Švarcenberka,
polní podmaršálek.

V štěstí nepejchej, v neštěstí nezoufej! (1629.) *Jan starší Švik z Lukonoš.*

Věc Bohem souzená člověka nemine. (1625.) *Mikuláš Talacko z Ještětic.*

Hleď a dbej, abys v anjelské postavě čerta sobě nepojal. Žeň se ušima a ne očima. (XVI stol.) *Jaroslav Tamchýn z Doubravice.*

Věř mi, nic nemožno nepovratné síle,
závory rozrazíc, dojde svého cíle.
Nedáno-li Čechu domostatnu býti,
jinde Slovanského dojde živobytí.
Ať jsme, kde jsme, vlast svou v srdci mějme.
přes cizinu ruce si podávejme. (1820.)

Martin Tejček, malíř, V. Hankovi.

---

*Osud nalezne cestu. (1586.)

Krištof z Teufenbachu.

---

*Prostí buďtež jako holubice, chytří jako hadové. (XVII. stol.)

Zachariáš Theobald.

Byť by nás osud v štěstí i neštěstí různiti chtěl, nezmůže našich pěstí. (1820.)

Arnošt Thun V. Hankovi.

Čechové jsme, Čechové buďme! (1831.)

Frant. Thun V. Hankovi.

V Čechách když pracuješ, vlastenský jazyk hezký by krásněj' vždy a krásněj' zněl, o Hanko můj! zpomeň, že rád mluví a rád že píše česky, nováček sic, však vděčný žák a přítel tvůj — *Hanuš Thun. (1818.)*

Panská láska po zajících běhá. (1819.)
Karel Thun V. Hankovi.

Láska a přátelství v štěstí i neštěstí. (1820.)
Leop. Thun V. Hankovi.

Ať Vám Pán Bůh práci na mne vynaloženou tím zaplatí, že mi podává příležitost toho, čeho jsem se vyučil, k dobrému naší drahé vlasti zasívati. Tento oučel nás vždy spojí, nechť nás osud co nejdále rozloučí. (1831.)
L. Thun V. Hankovi.

Vždy rovnou cestou za právem a pravdou!
Rudolf kníže Thurn-Taxis.

---

*Pravda pouze jest diadem umění.
Václav J. Tomášek, hudební skladatel.

Jak moje hudba s vašimi písněmi, tak moje srdce s vaším srdcem upřímně vždy nakládá. (1820.)
V. J. Tomášek V. Hankovi.

Vzděláváním mládeže zrůstá síla, zkv blaho vlasti.
Frant. Bohumil Tomsa

Když jarní nebes oblo zoří svou obrubu
věnčí, příroda truchlící líce vyjasňuje svá.
An přítel věrný k věrnému na mysli se náší:
spadne se srdce mu žal, naději svou duši dá!
(1820.)
Svobodín (Frant.) Dobrom. Trnka.

Památka ve srdci založena, věčně trvá!
(1824.) *F. D. Trnka V. Hankovi.*

Odporná mezi nás vstoupí-li, příteli, dálka:
tak zábřesk outěch poodešlých v srdci čilosti
slastiplné vybudí, rozjasní mrak minulosti,
vlastenství zbožné v nás víru a lásku zanítí!
Ve Vídni, 3. května 1820.
Svobodin D. Trnka
z Humpolce
J. E. Doležálkovi.

Já jsem upřímně miloval i dostál. (1598.)
Adam Tuněchodský z Paběžovic.

Kde cesta lidem zavřena, tu jest darům
otevřena. (XVII. stol.)
Jan Frant. Turek ze Šturmfeldu.

Pane Bože, rač pomstíti toho,
kdož miluje falešně koho. (XVI. stol.)
Karel Tvorkovský z Tvorkova.

*

Bůh jest útočiště naše i síla, pomoc naše, v čas soužení vždy hotová. (1618.)

K. Daniel Tychykův (?).

Všechny kroky naše musí vésti
láska k národu a jeho štěstí.

Jos. Kaj. Tyl.

Lakomství jest morní hlíza a žláza,
lidského pokolení velká zkáza. (XVII. stol.)

Stanislav Úlický z Plesnic.

Které věci škodí, ty člověka učí. (XVI. stol.)

Matiáš Ursus (Nedvěd), na desce knihy Mnichovohradištské. (Hájek.)

S lidem a pro lid!

Fr. Jar. Vacek Kamenický.

Smím Tě směle bratrem drahým zváti!
Jednať matka — Vlasť — nás zrodila;
Oba mlékem vlastním kojila,
učíc nás i plesati i lkáti.
Pro ni máme láskou žhoucí pláti;
ač ji zloba časů snížila!
Nehrožme se, by zas obžila,
pro ni rádi, vše, co máme, dáti.

Ať si příval, hráze rozvrhá,
hromobouřky Krkonoše střesou,
Borům tělným záhubu ať nesou!
Ať blesk skály pevné roztrhá,
vicher cedry na Libanu sklátí —
srdce vlastenecké nevyvrátí. (1827.)

Jarosl. Vacek Kamenický F. L. Čelakovskému.

Svou srdečnou mnohovážnost a přátelství
Tobě osvědčuje. (1829.)

Frant. Vacek. (V. Hankovi.)

Nespouštějmež se té naděje,
že přijde ten čas,
že budeme, co jsme bývali,
co měli — mít zas. (1834.)

Fr. Jaroslav Vacek Kamenický V. Hankovi.

---

*Bezděčná závist. (XVII. stol.)

Albrecht z Waldštýna.

---

*Osud každého jiný. (1649.)

Maximilian z Waldšteina.

Doufám v Boha svého, žeť mne sprostí všeho zlého! (XVI. věk.)

Vilém z Waldšteina.

Jedna věc hyzdí stavení,
že úst jemu dáno není, —
aby se samo — hájilo,
kdyby o něm se mluvilo. —
Ač jest zbavené i sluchu, —
nemá v sobě ani duchu;
Kdo jej bude pomlouvati,
znej, že nechce poslouchati. (XVI. stol.)

Zdeněk z Waldštejna.

Poněvadž jsem tu milost měl,
v Lounech do jejich památný knihy napsati se směl,
prosím, by mně malé rýmování sloužilo
na přátelstva pamatování.
Pěknou pannu, teplou lázeň že můj přítel užívá, není blázen.
Pěkná panna řeč života,
stará baba vždy mrzutá.
Pěknej panně dej piškot s vínem,
starej babě zachovej mrkev s kmínem.

V Lounech, r. 1814, na sv. Václava.

V. Valter
J. E. Doležálkovi.

Ve všem mém zarmoucení Pán Bůh býti mé potěšení. (1588.)

Alžběta Weitmülová, roz. ze Žerotína

Národnosti nehleděti záhubou jest!

Josef Wenzig.

Nedvěd zvíře horlivé jest, trpělivost přináší čest. Nebuď zuřivý co nedvěd, nemsti se pro každou věc hned. (1608.)

Christ. Wernhardt.

Bezpečnější jest míti ducha pokorného s bídnými, nežli dělati kořist s pyšnými. (1618.)

Daniel Vetter.

Milost Boží jest mé zboží. (1611.)

Týž.

Zná Pán, kteří jsou Jeho. (1613.)

Jan Vetter.

Pro věno, neb pro statek se nežeň, manželka za často
věrnější bývá bez věna, nežli s věnem;
vzal si mnohý bohatou, maje sám také dosti bohatství,
přišlo to však obojí všecko na různo zboží.
Nech ženy, byť i peněz měla na sta tisíce i více,
není-liť upřímná, jestliže není milá.

(XVII. stol.)

Bernard Včžník z Včžník.

Čas přináší růži. (1629.)

Václav Jiří Věžník z Věžníku.

Buďtež svorni!

Drahotín baron Villani.

Blánka i písmo času hlodavostí časně pochází; tvá ale věčně pamět z mysli nezajde mojí. (1826.)

Karel Vinařický V. Hankovi.

Vzpomínka na rok 1820.

Věk pominul, co mladík byl jsem tebe, příteli, poznal. Věk ducha tvého jarost neproměnil posavád. Nestore vlastenců prvních, nestárni a přízeň mládci danou zachovej muži neproměněnou.

Ve Vídni, 20. července 1852.

Karel Vinařický
J. E. Doležálkovi.

☆ ☆ ☆

Památník Anny Vitanovské z Vlčkovic a na Nihošovicích z r. 1631. s českými písněmi.

Památník Anny Vitanovské z Vlčkov (rukopis bibliotheky Musea král. č., sign. V G. 35.) napovídá již zaručeným letopočtem 1631, jakého rázu budou skladby, v něm ulo

žené. Je známo, že od počátku věku XVII. Francie buď přímo nebo nepřímo řídila směr a postup kulturního rozvoje evropského. Vkus (la mode) francouzský všude pronikal, všude nabýval obliby a přednosti. „A la mode" stalo se heslem všude po Evropě, napřed ve vrstvách vyšších a odtud šířilo se lákavé heslo „à la mode" do života společenského vůbec se všemi podivnostmi a výstřednostmi. Opanovalo kroje, způsoby při jídle a pití, zdvořilůstky při zábavách, všechen způsob života i nakazilo řeč slovy a úslovími, zkomolenými z frasí vlašských a z francouzské konversace, jimiž byly posavadní domácí zdvořilosti nahrazovány, někdy dosti nejapně a pitvorně. Toto „alamodování" (jak se úhrnem nazývalo napodobování mravu francouzského) zdomácnělo také u nás již v první polovici věku XVII. Našim starosvětským a rozšafným mravokárcům se to nelíbilo. Tropí si jen žertíky z mladšího pokolení, oddaného modě, z „alamodských kasafírků", jak jim tenkráte říkali.

Jako jinde, tak také u nás vloudilo se alamodování též do literatury, do tehdejších skladeb básnických obsahu milostného a zvláště také do veršíků a nápadů, zapisovaných do památníků. Viz na př. nahoře Fefferia Zikmunda Petra Památník z 1. polovice XVII. věku, z něhož jsou vybrány písně milostné tohoto

druhu. Jinde (v knize: Jak se kdy v Čechách tancovalo, v Praze, 1895, str. 255—6) upozornil jsem na charakteristickou skladbu téhož druhu z prostředka věku XVII., kdež smutný kavalír Lipiron zkormouceně hořekuje o lásce, jsa obligirovaný s reverencí a paciencí k službě zbožňované panně a maje k ní sperancí, že se u ní dočká kontentu a pozbude melancholije atd.

Písničky tedy milostné s tímto alamodským slohem sestavil do památníku Anně Vitanovské z Vlčkovic r. 1631 v samostatnou sbírku neznámý alamodský vzdycháček, sebral je, snad sám přebásnil a odevzdal za milostný dárek zbožňované panně. Vedle těchto písniček přibral také písně jiné, rázu lidového, i písně epického obsahu o Kristianovi, „králi denemarském". Srv. Zíbrt ‚Květy, 1895, str. 372 ad. Do této sbírky nápisů ze staročeských štambuchů, památníků hodí se sborníček Anny Vitanovské jako zajímavý doklad, jak z pamětních knížek podobných vznikaly celé zpěvníčky, sbírky písní a skladeb i úsloví, průpovědí milostných. Není bezvýznamné, že právě v květnu, v máji, v měsíci lásky byla knížečka urozené panně věnována.

☆ ☆ ☆

Prosím, madamo, pověz mi,
jakou to příčinou schází,
že velké melancholiji
žádáš, žádáš
dokonati své dni.

Velké melankolije,
které srdce opanuje,
žádná radost při mně nemá,
aniž já, aniž já
vím, kde jest radost má.

Kdež se tak spěšně poděla
a tak rychle zaletěla,
a to beze vší mé viny,
musím, musím
býti v tom trápení.

Ale však děkuji z toho,
že mně sperancí tak mnoho
svěřila, já se těším tomu,
že dosáhnu, že dosáhnu
časem toho kontentu.

Kteréhož tak mnoho žádám,
o Bože, pomoziš mi sám
a rač dáti z své milosti,
tak mnoho, tak mnoho
toho stálého štěstí.

Jenž by mně kontentýrovalo,
z mé melancholie pomáhalo,

neb nevím, by víc neštěstí
mohlo, mohlo
kterou dámu trápiti.

Ale však jsem in dubio,
že opět něco vkráčí v to,
jestli bude dál meškati,
pohledniž, pohledniž,
jak se svět hrubě mění.

Fortuno, již volám k tobě,
prosím za zakázání tvé,
chtějž mému srdci spomoci,
nechtěj, nechtěj
mne déle trápiti.

☆ ☆ ☆

To neštěstí přeukrutné
jak trápí srdce mé
převelikou melancholií,
ach mordio, ve mladosti
musím mnoho znáti
jeho nestálosti.

Ach nechciť žádat víc
od tebe, milosti,
mnoho's mi dost slibovala,
sperancí prezentýrujíc,
troštovala,
ani's mi licencí dala.

Však naposledy pak
máš mne jako per špás,
často co koulí zmítaje,
mnoho těch přívětivostí
užiji v žalosti,
to mám za svou paciencí.

Zase pak rekompanc
dalať mi takovou,
fortuno, malý děťátko,
byvšiť má mysl svobodná,
již zavázaná,
jednomu v moci zůstává.

Myslím v paciencí
dokonati své dni,
ať bych mohla okusiti
fortuny, její kortezí,
všelijakou radost,
myslíc na její nestálost.

☆ ☆ ☆

Milostí se hrubě trápím,
stůni, pomoci nevidím;
jestli se jí nedočekám,
nic jistšího nad smrt nemám.

Slyš prozby mé, kulýruj mne,
pravdu pravím já ochotně,
dámu svou býti uznávám,
souc hrubě v ni zamilován.

V libém snu nemám pokoje,
vždycky ji vidím tu stoje;
se mnou kráčí, ve dne, v noci,
rovně jako stín člověčí.

Všeckny činy, její mravy,
jsou bez všeliké opravy;
pravím to to na svou víru, čest,
blaze, komu souzena jest.

Když očima na ni patřím,
nic nevím, kam se obracím;
když na mně hledět přestane,
všecken zármutek nastane.

Žádné věčí potěšení
nemám, krom jí samé sloužení,
každého dne v celém roce
líbat její bílé ruce.

Já ji upřímný zůstávám,
srdce své s ústy srovnávám;
nikda veselejší nejsem,
nežli kdy u své dámy sem.

Venuš, prosím tě posledně,
zapal jí srdce jako mně;
nelituj jí, dej jí stálost
a mně pravou trpělivost.

☆ ☆ ☆

Mé srdce strápené,
zarmoucené vždycky,
naříká bez přestání,
pláče, jak fortuna
s nestálostí obdařila
mne žalostí.

Zdaliž můž' jaká
radost těšit více,
mě přesmutné,
zarmoucené srdce,
s sperancí jsem živa byla,
ta mne poněkud těšila.

O bohyně štěstí,
jak můžeš na mně
dopustit tak mnoho
žalosti, věčí srdce
mého žalost, nežli
na světě všecka radost.

Všecko potěšení
umrtvilo i zatmělo
mé srdce nyní,
a to všecko má radosti,
však ji opouštím
i v žalosti.

Ej již prosím tebe,
štěstí nevelké,
a příliš nestálé,

byť nebylo víc
proti mně,
tak převelmi zarmoucené.

Velké štěstí přijde
vašemu smutnému srdci,
pro něž se nadáte,
jak jsem fortuna,
vládne vším,
chciť vás obdařit tím štěstím.

Ať by srdce vaše
nepoznalo nižádné
melancholije více.
Ej již jest konec brzce
lamentací přežalostné,
přežalostné.

☆ ☆ ☆

Vítězství jsem obdržel nyní
v té bitvě tak přeukrutný,
přemohl jsem všecky závisti
mečem pravdy, pravedlnosti,
neupřímných jest krev vylitá,
falešných hlava proniknuta.

Tu zbroj, jenž jsem v bitvě užíval,
byla šusfraj a vřela,
mého štěstí ať bych koštoval,
amor mi ji prezentiroval,

po ní jsem mohl bejt snadně poznaný,
neb konstancí jest jméno její.

Ti nejpřednější kapitáni,
jsouce ode mne přemožení,
závisti, návod a zlý domnění,
na hlavu jsou poražení:
jméno jejich jest memorial,
byť na mou dámu pamatoval.

Ten kůň, jenž mi v té bitvě sloužil,
sprostil mne nebezpečenství,
na kterým jsem v tom šermicli byl,
a (.... nedopsáno).

Bayt ten, který jsem skrz štěstí mé
dostal právě nenadále,
jest má svoboda, kteráž více
nepříteli mému v ruce
nepřijde, aniž bude poddána,
v světě komu podmaněna.

☆ ☆ ☆

Ach mé koťátko, zlaté holátko,
prosím, rozpomeňte se na mne,
nebo mé srdce, raněné prudce,
pro vašnosti uvadne,
umře v žalosti, jestli lékařství
od vašnosti nedostane.

Račtež přijeti, nebo dnem nocí
na vašnosti spomínám,
líbeznou krásu každého času
sobě mile rozjímám,
řečí vašnosti s mnohou žalostí
k srdci svému předkládám.

Ját doufám v Boha, žeť žalost mnohá
ode mne preč odstoupí,
potěší panna, šlechetná dáma,
když jen ke mně přistoupí,
své ruky bílé podá mi mile,
žádnýť mne nezarmoutí.

Pojeď, pachole, kůň vraný kolem
ať vesele poskočí,
mé dámě k vůli v zeleném poli
ať se s čerstva obrací;
koníček skáče, mé srdce pláče,
že mne při ni jiný sočí.

Ještě, můj vraný, pro zdraví dámy
učiň skůček nebo dva,
hleď, jak okýnkem, zeleným vínkem
na tě mile vyhlídá,
zjednej mi lásku, když na pomlázku
přijedu, ať ruku dá.

Na lidi nedbám, když to dobře znám,
že mi přeje upřímně,
mám tu naději, na sliby její

že se rozpomene,
tak mé srdéčko skrze je všecko,
když dá řeči příjemné.

Prosím vašnosti se vší snažností,
račte mne svého znáti;
já do mé smrti věrný vašnosti
služebník chci zůstati,
a tak odměnnost za mou upřímnost
milost mohu poznati.

Víc upřimnosti, nežli bohatství,
mé srdce při mně znejte,
Pán Bůh jest zboží, on sám rozmnoží,
koho chce zbohatiti;
mát mnoho statku, bez nedostatku
může nás obživiti.

Ej, již musím pryč, dosti nerad sic,
smutný v hoři pojedu;
dej sem, pachole, kůň můj, pistole,
ať se ještě projedu,
mile poskočím, než se rozloučím,
ach žalostivá chvíle.

Dopusť smrt, Bože, hrob, stlané lože,
bychť byl pohřben svou dámou,
rači umříti, chci v hrobě býti,
než se rozloučit svou dámou,
ach máry strojte, nás pochovejte,
než nešpory nastanou.

* * *

Žalm 121 sv. Davida.

Láska velikou milost činí, když mne v poddanost sobě uvodí, by mohl myslit Venuš moc měti, a pohleděním to spůsobiti, tak, spěšně a brzce raniti mě, šíp jest v rychlosti střelen z milosti:

Žalost, kterou nosím, voznámiti musím, tvou-li jest to příčinou, to já smutný nevím, řečem jsem tvým věřil, že se nepromění, jak jest se pak to změnilo, ach mé potěšení.

Nejtíže jest mi na to spomenouti, poznavši od vás lásku, zase musím s vámi rozloučiti, zrádné rozloučení mně v tento čas nyní, s tebou má nejmilejší, činiť mi nejtěžší.

A tak vás již poroučím Pánu Bohu svému a sebe samého srdečku vašemu, žehnej vás milej Bůh, ach mé potěšení, mať se láska od vás neodvrátí do mého skonání.

☆ ☆ ☆

Ach dnešní den žalosti, tebeť já jsem vzýval, před dávným dosti časem, na tebe spomínal, ach, ach, ach, již jsem přišel, má radost srdce mého žalosti's mi vyšel.

Po všem mém těle všudy žalost mně rozchází, milost, bolest a tesknost, oči plné slzí, ach, ach, ach, již jináč nemůž' být, potěšiž vás, milý Bůh, on bude můj silný štít.

Ach hodina neščastná, nastáváš již nyní, a chvíle přežalostná, již jdeš k rozloučení, ach, ach, ach, prodliž maličko, bych mohl s vámi promluvit některé slovíčko.

Ej již troubí k sedlání, podej mi kyrys můj, vyveď mi můj kůň vraný, na straně mi s ním stůj, ach, ach, ach, již truchle k sedlání, mnohem truchleji pojedu po mém rozloučení.

A již mi není možné, zůstat dýle s vámi marné ti a jeti musím, jinak jsem zvolený, ach, ach, ach, jedu preč od vás, přátelé moji milí, navrátím se k vám zas.

☆ ☆ ☆

Vesela býti nemohu
nikdy žádnou chvíli,
jest toho hodná příčina,
proč mé srdce kvílí;
neb ten starý muž nevrlý
má mně po své vůli,
Bože, rač proňho smrt poslat,
ať mám s mladejm zvůli.

Ach, ach veselého srdce,
švarný kavalero,
slyšíc od svého srdce
cosi veselého,
kýž jest možná, bych tam s váma
nyní veselila,

nebo bych tam ráda s váma,
ráda diškulirovala.

Ponechejtež ho nyní,
neb leží strápený,
upadne brzy z domu ven,
kdo jest sám nevinný,
již umírá, kšaft udělá,
a já se raduji,
zejtra jej pochovají,
žákům oběru dají.

Amen zpívajíc vesele,
dejte na buben hráti,
již můj muž v hrobě leží,
nechci já naň víc dbáti,
již vesele poskakujíc
chci se s vámi bráti,
s ochotností kdekoli
s vámi maršírovati.

A s tím já již dobrej kontent
a srdce potěšení,
můj pak hotovej lozument
k našemu discurirování,
nechť trubači sou v tom štěstí
(nedopsáno) ... dovésti,
poroučím Bohu přátely,
chci se pryč od nich vésti.

☆ ☆ ☆

Klus, klus, klus, klus, zaklusej,
má nejmilejší spomínej;
když ty mi švarně zaklusáš,
skůček nebo dva uděláš,
tuť mi švarnou dámu uděláš.

Klus, klus, klus, klus, po druhý,
můj milý koníčku vraný,
když ty mi švarně zaklusáš atd.

Klus, klus, klusej po třetí,
mát o tom každej věděti,
žeť já vás věrně miluji
a všeho dobrého přeji.

Klus, klus, klusej po čtvrtý,
ať se podkovky přitvrdí,
by ta láska mezi námi
trvala až do skonání.

Klus, klus, klusej po pátý,
nebude nám lát paní máti;
však ona vo tom dobře ví,
žeť já ji věrně miluji.

Klus, klus, klusej po šestý,
jistě bude naše štěstí,
nebo fortuna mně těší,
tím vašnost, má nejmilejší.

Klus, klusej po sedmý,
ach můj milej s koně sejdi.

ať já vás mile obejmu
a svůj vínek s hlavy sejmu.
S tím tu písničku zavírám,
panenkám ji odevzdávám,
ať by mně památku měli
a mladencům dobrého přáli. Amen.

☆ ☆ ☆

Mé srdce tajně trápený,
velikou žalostí,
proti mně se postavuje
svou vysokomyslností,
od něhož jsem střelou
prostřelen v rychlosti.

Ach tisíce naříkání
na to zlostné dítě,
jeho střely nastrojené
na vše strany hbitě,
jeho moc já již znám,
proti mně musí vyhnouti,
zde naděje nemám.

Vysoce sobě stěžuji,
bohové, slyštež mně,
spravedlivost vám oznamuji,
neboť jest náramně
raněno mé srdce.
Kupido máte trestati,
jenž mně trápí těžce.

Aurora vám postavuji
na svědomí toho,
nechť ona ortel vypoví,
jak já snáším mnoho,
když již přivodí den,
neslyšeti nic jiného
než ode mně pláč ten.

A když již zase odchází
aurora z tichosti,
tu v rouše bílém přichází
bohyně rychlosti,
Diana jmenovaná,
v plášti bílém vycházeje,
každému jest známa.

Nemohu pokoje míti,
tesknosti se množí,
dříve nežli den pomine,
velmi srdce touží,
a když noc přichází,
nikdy ode mne trápení
se dnem neodchází.

V noci pak když mám spáti,
žalost při mně stojí,
láska dává práce dosti,
amor mi hrob strojí,
toť bude poslední
za mé věrné milování
těžké zaplaceni.

Orfeus se moh' zmocniti
všechněch zvířat v lese,
harfou, hraním, je spíváním,
svolal v brzkém čase,
přes hory, kamení,
ach mého naříkání
nechce slyšet žádný.

Libá Orfeje harfa,
žalostný jest můj hlas,
kterýž smutně vypouštím,
Venus, slož hněv svůj zas,
skrz Adonam tvého
radu a nejmilejšího
potěš souženého.

K pomoci životu mému
pošli Fortuna teď,
ať vytrhne z srdce mého
přeostrou střelu hned,
Venus, bohyně ctná,
tvůj syn raději svou střelou
zvěř lítou střílet má.

Odvrať hněv svůj ode mne,
nechtěj mne trápiti,
popřej mně živu býti,
neb již smrt chce míti
mé srdce v tu chvíli,
již Kupido proměnilo,
v hroznou smrt své střely.

Ve mně jest slyšet bíti
přesmutné hodiny,
kladivo jest naříkání
po jednom stvoření,
zbudiž její srdce,
to které nejvíce v tom světě
trápí mne velice.

Hotovť jsem již umříti,
čině poručenství,
mé srdce odkazuje
nyní před mou smrtí,
což jest prve její,
neb jsem jí je odevzdal
životem, v naději.

Poněvadž umříti musím,
z lásky, z toužení,
za to vás služebně prosím,
ach mé potěšení,
chtějtež poslyšeti,
zač já vás budu smutný
poddaně prositi.

Nejprve já vás prosím,
srdce mé vyřežte
a do kamene tvrdého
vložiti je dejte.
Tím dává znamení,
žeť vás kámen dorodil
skrz ženu na zemi.

Druhé, mříži nad kamenem
udělati dejte,
ať každý můž' uhlídati
smutné srdce, skryté,
jenž Amor milosti
život od něho odňal
rychle bez litosti.

Třetí, k hrobu mrtvé
tělo moje vyprovoďte,
a z hořkého koření
věnec uvít dejte,
toť jest rozloučení,
nechť ten se mnou v hrobě leží,
ať přijde k zmaření.

Naposledy již vás prosím,
to v paměti mějte,
fijalový barvy smutek
po mně nésti chtějte,
tať barva znamená
tu milost tajně ukrytou,
tať se mnou v hrob jít má.

S tím tu písničku zavírám,
ty dámě odsílám,
jenž jest příčina žalosti,
od ní jsem smutný já,
opuštěn v tu dobu.
Ta stálost při mně bude
až právě do hrobu.

Ačkoliv mne pak rozloučí
přehořká smrt s vámi,
však zůstávám,
nebo srdce strápený
od vás neodpadne,
nemohu-li zde s vámi být,
ať se v nebi stane.

☆ ☆ ☆

Adio, s láskou se žehnám,
Amor, tobě odpuštění dám,
nebo neštěstí mně jalo,
jak v tom býti poznalo.

Ej již musím přemoct tebe,
a jak zbavím já sám sebe,
neb bez lásky živu býti
musím, aneb skrz ni umříti.

Proč jsa pak tak pronikavé
diškursy té dámy švarné,
neb jedno slovo její má moc,
umrtviti srdce mý.

Byť se pak chtěl pryč vzdáliti,
ach nemohu nikam utéci,
neb nižádné remedie
já nenalezám proti lásce.

Ačkoliv jsem mluvil mnohým,
že se té ukrutné lásky zbavím,

ale když o to přemejšlím,
mnohem více tím ohněm hořím.

Až někdy volám: Ach běda,
přeneščastná ta hodina,
v kterou jsem poznal Amora,
tak nelítostivého boha.

Všickni bohové, litujte,
ukrutnost Amorovou mstěte,
obraťte šípy naň samého,
ty, jenž střílí do srdce mého.

Ať okusí té bolesti,
kterou mne ranil v mé mladosti,
snad se potom rozpomene,
nebude trápit tak ukrutně.

Ach což prosím, čeho žádám,
však Amora zaslepeného mám,
neb nepatří na věk mladý,
raní to, jen co se mu líbí.

O tyrane přeukrutný,
ne tobě, než mé dámě k vůli
chci snášet víc než kdo jiný,
abych pak měl bejt poddán smrti.

Jestli mne smrt v tom trápení
vezme, což řekne mé potěšení?
Nic jiného, než že Amor
místo kontentu dal mi hrob.

Kupido, pachole slepý,
jenž v moc svou mnohé uvodí,
vydal se na cestu jednou
(s) svým lučištěm a (s) svou střelou.

Procházel se sem i tam,
by mohl přijíti někam,
zdaliž by svou chytrostí
mohl v pád svého uvésti —

Jednoho soldata spanilého,
když jej uzřel chodícího,
sem i tam po ulicí,
dlouhý čas pasírující.

Hned své lučiště přiměřil
a střelou prudkou prostřelil
toho soldáta srdce,
což jej trápilo těžce.

Nevěda, co se mu stalo,
srdce jeho hořelo,
běžel po tom dítěti,
chtíc bohu Mars žalovati.

Kdo jesti ten, jenž jest mně ranil,
žádám poddaně, by mi oznámil,
Kupido sám-li o své ujmě,
či z poručení jedné bohyně;
od ní já pomoci
ve dne, také v noci

žádati budu,
až zdraví dojdu.

Lahodné bývá její mluvení,
však když to poznám, že podvedení
při té bohyni se nenajde,
upřímné mínění její když bude,
srdce mé v rychlosti,
láska a milosti,
má setrvati
až do mé smrti.

Amen, v tom mém předsevzetí,
rač, Pane Bože, mi dáti štěstí,
abych mohl své srdce zhojiti,
ten oheň prudký v něm uhasiti,
studnici já najdu,
když k Venuši přijdu,
láska ten plamen
uhasíť — amen.

☆ ☆ ☆

Ach Klenote můj zde v světě,
potěšení života mého,
vášnosti živé jest srdce mé,
račtež litovat mně ztrápeného.
Poněvadž račte bejt ustanovena
za vrchnost mou zde na světě,
prosím račtež mít poručené
k lásce mé upřímné srdce.

Vašnosti osoba jest radost má,
naděje, ta zbaví mne žalosti,
přeščastný den a chvíle ta,
když jsem přišel s vašností v známosti;
zas neščastný, ach přeneščastný,
ach, ach, ach, nejneščastnější,
když to musím býti zbavený
postavy nejspanilejší.

Letní záře — vašnosti tváře,
očí mých smutných k osvícení,
v ten čas, když jsem vašnosti zbaven,
všecka má kratochvíl pomíjí,
jako kvítí času nočního
jsouce slunce zbavený,
svou okrasu, ozdobu skládá,
které sic užívá ve dni.

Ach nemožné chvíle každé
s vašností mně přítomnu býti,
však srdce a myšlení mé
při vašnosti má vždy býti.
Tak se s vašností smutný žehnám
nyní na čas zbavený,
upřímný jsem a vždy zůstávám,
nikdy neproměnitedlný.

☆ ☆ ☆

Já miluji, Pána Boha prosím,
který je můj nejmilejší, toho dostati musím.
Všemu konec krom závisti,
lidská nepřízeň — mý štěstí.

☆ ☆ ☆

Ach já neščastný kavalír,
což mám počínati,
však velké melankoliji
již nelze trvati.
Ach ty sperancí jediná,
co's mne nyní oklamala,
v žalosti zanechala.

O ty štěstí nestálé,
kde jsi se podělo,
však's mně od narození
hned defendýrovalo.
Nyní mne molestýruješ,
kontentýrovati nechceš.
Proč mně nelituješ?

V tak stálé lamentací
snášim paciencí;
štěstí mně kasíruje,
ach jak jest tyranský,
sperancí žádné dát nechce,
radosti zbavilo srdce,
ach to povereto!

Štěstí ty, jenž's mně tak věrně sloužilo,
pročež's ukrutně mi neštěstí mně dalo,
per pas a tempo to činíš,
se mnou svůj špás míti musíš,
do hrobu mně vložíš.

Fortuno nemilostivá, jak se proměnila,
však jsi mně vždycky mnoho připovídala,
ze všeho's mi nic učinila,
radost v žalost obrátila,
ach proč's tak nestálá.

Svou velkou nestálostí mnoho lidí trápíš,
však jim sperancí vždy dávati umíš,
že kontentýrovati chceš,
lepší remedium najdeš,
k trápení přivedeš.

O ty štěstí zrádné, kdež jsi se podělo,
za mou velkou upřímnost trápení's mi dalo,
ach, Fortuno, nespi více,
potěš mé zedmlelé srdce,
dříve než skonám v brzce.

A tak lamentiruji na své narození,
žádné mně radosti pro malkontent není;
ch fortuno již svou zlostí
iníš konec mé radosti,
ošli smrt v rychlosti!

*

Ej již se žalostně žehnám v svém velkém trápení,
smrti radostně čekám, zda té chvíle není,
ach, ach, zrádní lidé mnozí
mnou svůj špás míti musí,
tak mne stále trápí.

Ach kýž má útěcha radosti se mnou umírá.
všecka má kratochvíle tu se dokonává,
smrti se kontentiruji,
a sperancí se zbavuji,
více nečekám jí.

☆ ☆ ☆

Má milá radosti,
co's mi učinila,
znajíc mně věrného,
že's mně opustila,
beze vší mé viny,
nedal jsem příčiny,
však jsem vás věrně miloval
nade všecky jiný.

Řekl: Má dámo
nejmilejší,
tu též má zbraň
nejlepší,
se vším se vám poddávám,
ach jen ať milost poznávám.

O nejmilejší (Venuš) máti,
poručte svému dítěti,
ať by tím šípem jako mně
mou dámu prostřelil rovně.

☆ ☆ ☆

Zdaž mi co zpomáhá naříkání,
nýbrž vždy víc jen žalost množí,
v potěšení, v polehčení
odtud mně žádného není.
Přicházíť mi k srdci,
byť více nebylo zrádcí,
mě tesknosti, jí z milosti
muším snášet však v tajnosti.

Všechno to já však chci přemáhati,
upřímnou setrvandlivostí,
ač proti mně a odporně,
když jináč pak být nemožné.
Tvůj obraz na věčnost
má míti v srdci mém bytnost,
dotud pokud skrz Boží soud
mé srdce nerozloučí smrt.

Závazkem jsem tobě zavázán,
o panovnice srdce mého,
ten nezměním, vše učiním,
tvá přikázání vyplním,

svých úst neotevru,
až při smrti oči zavru,
když poslední to loučení
bude se dít mezi námi.

☆ ☆ ☆

Píseň následující připsána jinou rukou a pozdějším písmem, ale obsahem a formou souvisí s celou sbírkou předchozí:

Štěstí, proč rozlučuješ v rychlosti,
ty, jenž se milují v upřímnosti,
nebo v světě těžší věc býti nemůže,
jako když se loučí dvě upřímné srdce.

Ačkoliv jsem na to neměl mysliti,
abych měl od vašnosti tak těžce raněn býti,
neračte zapomínati, což jste ráčili slibovati,
že vašnosti stálá mysl má při mně býti,
raději že neračte chtíti živu býti.

Ach mé roztomilé potěšení,
ve všelikém mém těžkém zarmoucení,
neračtež sobě jináče mysliti,
než což jsem řekl, to že chci splniti.

Na žádného neračte nic dbáti,
když ode mne račte lásku znáti,
nebo vím, že jsou lidé mnozí, takoví,
co nemohou míti, to jinejm nepřejí.

Na mou upřímnost račte pomněti
a tím se vždy potěšovati,
že zlostní lidé sobě to nedovedou,
co Pán Bůh chce míti, to nerozvedou.

Nebo kdež se kolivěk obrátím,
veliké trápení v svém srdci snáším,
ale kdyžkoliv vašnosti uhlídám,
tu v svém srdci smutném hned okřívám.

V kráse, též i v spanilosti, v líbezné zdvořilosti
vašnosti jsem roven neviděl,
což jsem jakživ dosti švarných dam viděl,
neračtež zapomínati, mne víceji rmoutiti,
a mou upřímností pohrdati,
nebo jsem řekl, to chci vše splniti,
vašnosti do smrti milovati.

Pánu Bohu a Vašnosti se poroučím,
Dejž Bože, ať se s vašností neloučím,
nebo čekám s radostí té chvíle,
v níž mně potěšení sám Pán Bůh (dá) mile.

Fortuno nemilostivá paní,
nechtějteż se na mne hněvati,
ale přispěj mně rychle ku pomoci,
potěš mne smutného v své mladosti.
Živ jsem na světě jako stín...

jestliže vašnosti nedostanu,
potěšení žádného mít nebudu.*)

* *
*

Kdo je prostý živ, bude-li bohatý, bude div. 1648. *Jiří Vitho ze Rzavého.*

---

*Čím větším budu, tím více budu pracovati. (1735.)
Anselm Vlach, opat u sv. Mikuláše na Star. Městě Pražském.

---

*Nikoho neštěstí nezmenšilo, než koho štěstí oklamalo. (1630.)
Jan ml. Vlk z Kvítkova.

Láska nic jiného není,
nežli mužské oklamání,

---

*) Na posledním listě připsána nepodařená novověká skladba, nejapná napodobenina starého písma s inkoustem podezřelým (od J. Dundra?): Slunce se niží, k večeru se blíží, vystrojime moranu na měkotu zvoranú, rádlo, pluh, votka, koho tady potká, toho sebou táhne, až do kapsy sáhne. Aj vele, vele, co to tu mele, mele se tu pražma na posypany dazmy (Aj oči zbočí, co se to tu močí, močí se tu návai prudí se tu zápara. Aj hola, hola, chopme se ko' kolem do supa, aj hupa, hupa.

hlavě zhouba, v měšci díra,
v srdci nekonečná muka. (XVII. stol.)
Krištof Vlk z Kvítkova.

O, vždyť poutník, než se odebírá,
rád okršlek krásný obezírá,
v kterém chvíle blaženosti žil:
když se slza jemu z oka line,
rád, ach rád on ještě k srdci vine,
kdo mu přítelem, kdo milý byl! (1833.)
Jan Erazim Vocel.

Štěstí ač nespěšně kráčí, však musí, když Pán Bůh ráčí. (XVII. stol.)
Nathanel Vodňanský z Uračova.

Vždycky jen pomni na to,
dražší že víra nežli zlato.
Chtěj mne s vírou milovati
a nebudeš pak zoufati. (XVII. stol.)
Vojtěch Vohanský z Vohančic.

Pán Bůh stvořil dva volky, a čert spolky, hleď každý své tobolky. (1638.)
Samuel Wolf Hlohovský.

Doufám v Boha svého, žeť mne sprostí ze všeho zlého. (1597.)
Vilém z Volštejna.

Kdyby to vše, co lidé o lidech mluví zlého, pravda bylo, již by svět dávno netrval. (1620.)

Jan starší Vostárek z Vacetína.

Ač štěstí nespěšně kráčí, však přijde, když Pán Bůh ráčí. (1634.)

Jan M. Vostarek z Vacetína.

Štěstí za umění, a koho v něm Pán Bůh vzdělává, toho člověk neskazí. (1620.)

Nikodem Vostarek z Vacetína.

Chceš-li dobrým býti, zažeň od sebe brzy to, co tě na jiném mrzí. (1622.)

J. V. S. (v Album amicorum Nik. Vostárka z Vacetína.)

V každém kříži a těžkosti těším se Boží milosti. — Bože, nedopouštěj mi nepoctivě na světě živu býti, dej mi raději ctnou rukou, ranou hrdinsky umřeti. (1624.)

(S. A.) Album amicorum Nik. Vostárka z Vacetína. (bez podpisu.)

Po dešti vyrůstá tráva
po víně moudrá hlava.

Dobrého vína vonná chuť,
barva přečistá, zdravá buď,
po tobě se všichni ptáme,
tebeť vypiti žádáme,
o ty přešťastné stvoření.

Z vinného kmene koření,
dej našemu posezení,
dobromyslné potěšení,
ach jak tvá vůně příjemná,
barva krásná a líbezná.

Blaze ústům, jenž tě pijí,
blaze střevám, jenž tě čijí,
blaze srdci, blaze žilám,
i melancholickým hlavám.

Protož víno zvelebujme,
víno pijíc se radujme,
v střídmosti se zachovejme,
věčného hodu čekejme.

Památník Nikodema Vostárka z Vacetína po r. 162c.

Kdyby mne Milost Boží netěšila,
přízeň lidská dávno by mne umořila.
Ale když Pán Bůh přeje, na tom přestávám,
byť lidé nepřáli, na ně málo dbám.
Nechť tak kráčí, jak Bůh ráčí. (1624.)

Heřman Vostroměřský z Rokytníka.

Kdo miluje Pána Boha, za přímluvu žádá matky jeho, nestává se jemu nic zlého. (1678.)
Jiří Vostroměřský z Rokytníka.

S Pánem Bohem a s poctivostí,
rozmáhej se mě všecko štěstí. (1624.)
Jiří Vojický z Nové vsi.

Nic nejni na světě stálého
ani pod nebem milého
jako člověk Pánu Bohu,
kdež mu donáší čest mnohu
za to, že jej korunoval
slávou, ctí, aby panoval
nad všelikým tvorem všudy
a znal jméno Páně tudy.
Ještě k tomu i manželku
přidal jemu; všem zármutku
aby byla pomocnice
věrná Páně služebnice.
Tak když, Tobě Danieli!
v stav manželský velí
s Majdalenou Bůh vstoupiti,
hleďte jej spolu slaviti. (1618.)
Jiřík Vrabec.

---

*Ctnosti není žádná cesta neschůdná. (XVII. stol.)
Adam Vilém Vratislav z Mitrovic.

*Strastí k blahu. (XVII. stol.)
Václav Ign. Vratislav z Mitrovic.

---

*Věř, však měř, komu věřiti máš. (1599.)
Vladislav Vratislav z Mitrovic.

---

*Láska a rozum — špatní společníci! (1649.) *Vojtěch Vratislav z Mitrovic.*

---

*Toliko ctnost šlechtí. (XVII. stol.)
Zdeněk Eusebius Vratislav z Mitrovic.

---

*Bohu bázeň, vlasti lásku, rodičům čest, všem přízeň. (1605.)
Hynek Bruntálský z Vrbna.

Kdo se tlachači svěřuje, zlý sud vínem naplňuje. (XVII. stol.) *Týž.*

Dokudž můžeme užíti pokoje,
dotud se neobláčejme do zbroje.

V Chotěboři, 26. září 1828.

Josef Würfel
J. E. Doležálkovi.

Komu vlastenectví v serdci víra,
ctnosti bleskové mu kvetou v tváři,
sílu nalézá jen v božské záři:
tu kdo vlasti podal, rád umírá! —

Ve Vídni, 2. května 1820.

Fr. Vladislav Vyskočil ze Žebráka
J. E. Doležálkovi.

Koho láska víže k vlasti,
toho mijí všecky strasti.
Jediný tě ctnostníkem!
Pročež blaží mne tvé tváře
jako slunce krásná záře
činí tě milostníkem.
Srdce mé čerpá přátelství,
nahražuje příbuzenství,
ku ňadrům mne tvým pudí;
neboť kde ty, bída hyne,
štěstí z růží ke mně plyne,
radost blahá se budí! (1820.)

Frant. Lad. Vyskočil ze Žebráka.

Lidská závisť mé štěstí. (1589.)

Arnošt ze Zabrádek.

„Vřeť každému srdce po jazyku svém (Dalimil.)

Vinc. Zahradník V. Hankovi. (1833.

---

*Moudrá rada, vhodná příležitost, šťastný výsledek jsou troje dary Boha jediného. (1588.) *Jiří Bořck ze Záchrastan.*

---

*Ničím neodkládej! (XVI. stol.)
Adam Zalužanský ze Zalužan.

Všecky věci v moci Boží. (1560.)
Matěj Zalužanský z Zalužan, na desce knihy Mnichovo-Hradišťské. (Hájek.)

Nic nedbej — své dělej!
Karel Vlad. Zap.

Láska prsten a prsten bez konce.

Věrná láska dodá síly;
ona pouta roztřese,
spojí různé světa díly,
v žalář nebe přenese.

Pravda — toť základní zákon přátelstvi.

Láska jest ranní stín, každým okamžením menší se; přátelství stín večerní, an roste, až slunce života zajde.

Národ náš ať na ctnosti jen stojí;
lépe nebýti, než života
a cti hledat s nešlechetnou zbrojí.

Dříve bude na obloze pluhem
rolník jasné hvězdy orati,
na kópřivě růže zrůstati,
ovce vlka jmenovati druhem;
dřív bude země luny sluhem,
vrba sladké hrozny dávati,
oheň vodu vděčně líbati,
muška slonem, velryb malým pstruhem;
dříve písně přestanou si pěti
ústa všechněch slávských děvčátek,
na Tatrách se stromy rozvíjeti;
dříve Labe naše ku pramenu
obrátí svou stopu nazpátek:
než já tebe, drahá, zapomenu.

Vzpomeňte si jen vždy na mne, co přítele svého,
když stojíte s rohlíčkem u stolku kafového.
Při té mojí skrovné prosbě oumysl je ten,
by jste na mne vzpomínala třikrát každý den.

Tys mi dala na památku
pěkný krafiat,
já ti opět chci pohádku
k rozvinutí dát:
„Ti to patří — já to nosím,
ačkoliv to plápolá —
co to tedy, pěkně prosím,
má Naninko přemilá?“

Honorata Zapová.

Nic nepomůže babice, zlato nic, ani statek
k milosti.
Jen ty babičko milá, na mladé nebuď proto
hněvná;
ty sobě, byvši mladá, vzala též si mladého
jonáka,
chtěj též nyní také přáti mladé mužnému.
(XVII. stol.)
Ludvík Zásadský z Gamsendorfu.

---

*Abys žil v rozkoši, vystříhej se rozkoší.
(1599.) *Jiří Zikmund ze Zástřizl.*

---

*Škola kříže, škola světla. (XVI. stol.)
Havel Žalanský.

---

*Mírností bezpečně půjdeš. (1578.)
Bedřich ze Žerotína.

---

*Prostřední cesta nejlepší. (XVI. stol.)
Týž.

---

*V Bohu jest má naděje. (1588.)
Karel ze Žerotína.

---

*Ctnost tě řiď, štěstí tě sprovázej. (1588.)
Viktorin z Žerotína.

A na Pána Boha a na svou poctivost mám největší zření a pečlivost, neb Pán Bůh a jeho stvoření jest v tom světě mé potěšení. (XVII. stol.) *Anna Žerovská z Žerovic.*

Kvítky libé zbíráš, spanilý věneček z nich uvíješ,
že's přivinul mně k nim, srdce radost učinil's.
O bych jen vždy libou přátelství vůni vydával,
byl Slovanem věrným, byl Ti i Vlasti milým.
(1821.) *Al. Věnceslav Žitek.*

3 2044 019 913 813

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

WIDENER

JAN 31 1998

BOOK DUE

WIDENER

WIDENER

APR 1999

DEC 05 1997

CANCELLED

CANCELLED